

МУЧАЛ ТҒЙИНГ МУБОРАК, МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОНИМ!

Mustaqillik huquq demakdir

#34-35

(297-298)

YURIDIK GAZETA

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqra boshlagan.

WWW. HUQUQ. UZ. E-mail: info@huquq.uz

August

D.	4	11	18	25	
S.	5	12	19	26	
Ch.	6	13	20	27	
P.	7	14	21	28	
J.	1	8	15	22	29
Sh.	2	9	16	23	30
Y.	3	10	17	24	31

2003

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОН ҚАҲРАМОНЛАРИ

ҚАҲРАМОНЛАРИМИЗНИ ҚУТЛАЙМИЗ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2003 йил 25 августдаги «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони бериш тўғрисида»ги Фармонида биноан Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг ҳақон микёсидаги шон-шўхрати ва обрў-этиборини янада юксалтириш, ислохотларни амалга ошириш борасида давлат ҳамда халқ олдидаги улкан хизматлари, ишлаб чиқариш ва ижтимоий соҳалардаги узок йиллик қаҳрамонона меҳнати, халқимизнинг бебаҳо маданий-маънавий меросини сақлаш ва ривожлантиришга қўшган катта ҳиссаси учун Абдуразақов Абдурахмон — «Ўзбекистон металлургия комбинати» акциядорлик ишлаб чиқариш бирлашмаси пўлат эритиш цехининг оператори,

Мухамеджанов Закир (Зикир Мухаммаджонов) — Ўзбек миллий академик драма театри актери,
Нарзуллоев Аҳмад Имилович — Сурхондарё вилояти Денов туманидаги «Лочин» фермер хўжалиги раиси,
Сағатов Серикбой Жўзасарович — Навоий вилояти Томди туманидаги «Бирлик» ширкат хўжалиги бош чўпони,
Эргашев Аваз — Самарқанд вилояти Жомбой туманидаги Х.Низаматов номли ширкат хўжалиги раиси,
Қаипбергенов Туленбергенов — Қорақалпоғистон Республикаси Ёзувчилар уюшмасининг раиси

«Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони берилиб, олий нишон — «Олтин Юлдуз» медалига сазовор бўдилар.

«ШАРҚ ТАРОНАЛАРИ» САМАРҚАНДДА ЯНГРАМОҚДА

25 август куни қўхна ва хамиша навқирон Самарқанд шаҳрида аънаванай «Шарқ тароналари» халқаро мусика фестивалининг тантанали очилиш маросими бўлди.

Регистон майдонидаги улкан амфитеатр томошобинлар билан тўлди. Маҳабатли сахнага ҳақоннинг қирққа яқин давлатидан келган таниқли созандалар, хонандалар, бастакорлар — фестиваль иштирокчилари тақдирланди.

Майдан узра Ўзбекистон Республикасининг давлат маҳфияси янграйди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг «Шарқ тароналари» тўртинчи халқаро мусика фестивали иштирокчилари ва меҳмонларига табригини Бош вазир ўринбосари Х.Кароматов ўқиб эшиттирди.

Маросимда сўзга чиққанлар Юртбошимиз ташаббуси билан ташкил этилган мазкур анжуманнинг халқаро санъат оламида нуфузи тобора ошиб бораётганлигини таъкидлашди.

Шундай қилиб, беш кун давомидида қадим Самарқандда дунё мусикасининг нодир намуналари янграйди.

PROKURATURANING XALQARO ALOQALARI

САМАРАЛИ ТАШРИФ

АҚШ Давлат департаментининг тақлифига биноан Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Р.Қодилов, Адлия вазири А.Полвонзода ва Бош прокуратуранинг бўлим бошлиғи А.Мухамедовлардан иборат мамлакатимиз делегацияси шу йилнинг 10-18 август кунлари АҚШ пойтахтига ташриф буюришди.

Ташриф дастури АҚШ Адлия вазирлиги Давлат департаменти ҳамда АҚШ округ прокурорлари ассоциацияси билан ҳамкорликда 2003 йил 10-14 август кунлари Вашингтонда ўтказилган Прокурорлар халқаро ассоциациясининг йиллик конференцияси ҳамда «Терроризмга қарши кураш: глобал савий-ҳаракатлар» мавзусидаги Бош мажлисида иштирок этишдан иборат эди.

Бундан ташқари, терроризм ва гўёхандликка қарши кураш, терроризмни молиялаштириш йўлига тўсиқ қўйиш, компьютер жиноятчилиги борасидаги масалалар, ушбу муаммоларни ҳал этишда прокуратура органларининг ролини муҳофиза қилиш учун икки томонлама учрашувлар ўтказиш режалаштирилган эди.

АҚШ Бош прокурорининг ўринбосари Кристофер Рей билан бўлиб ўтган учрашув энг муҳим учрашувлардан бири бўлди. У Ўзбекистон делегациясини қабул қилди. Сўхбат чоғида терроризмга қарши кураш, ўзаро ҳуқуқий ёрдам ва экстрадиция, прокуратуралар ўртасидаги ҳамкорлик муносабатларини ривожлантириш истиқболларига доир масалаларга тўхталиб ўтилди.

Ўзбекистон Бош прокурори Р.Қодилов ноқонуний йўллар билан топишган пулларни қонунийлаштириб олишга, солиқ ва иқтисодийёт соҳасидаги жиноятларга қарши курашда ўзаро ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш ҳақидаги тақлифларни бекитди.

Умуман АҚШ Бош прокуратураси раҳбарияти билан учрашув икки томонлама алоқаларни йўлга қўйишда муҳим қадам бўлди.

АҚШ Давлат Департаментида АҚШ Давлат котибининг ўринбосари Лорн Крэйнер ва АҚШ Давлат котиби ёрдамчисининг ўринбосари Линн Паско билан учрашувлар бўлиб ўтди.

Учрашувлар чоғида томонлар АҚШ ва Ўзбекистоннинг ҳуқуқни муҳофиза қилувчи органлари ўртасида айниқса, наркотик моддаларнинг ноқонуний айланиши ва терроризмга қарши кураш соҳасида ҳамкорлик ривожланиб бораётганлиги, Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқни муҳофиза қилувчи органлари фаолиятини кўчаптириш юзасидан АҚШ ҳукумати томонидан фаол амалий ёрдам кўрсатилаётганлигини таъкидлашди.

Учрашувда Ўзбекистон Адлия вазири А.Полвонзода мамлакатимизда амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ ислохотлари, жинсий жазоларни либераллаштириш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасидаги ишлар, хусусан, Адлия вазирлиги тизимида инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича янги бошқарма ташкил этиш режалаштирилаётганлиги ҳақида ахборот берди.

АҚШ Давлат Департаменти вакиллари Ўзбекистон ва АҚШ ҳуқуқни муҳофиза қилувчи органларининг келажакдаги ҳамкорлиги, жамияти янада демократлаштириш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, мустақамлаш масалаларига тўхталди.

Жаноб Лорд Крэйнер Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофиза қилувчи органларининг одамларни ноқонуний кўчиринишга (трафик) қарши кураш соҳасидаги ишларига юқори баҳо берди.

Прокурорлар халқаро ассоциациясининг Бош мажлиси ва йиллик конференциясида Ўзбекистондан ташқари Озарбайжон, Украина, Хитой, Япония сингари 60 дан ортиқ мамлакатнинг ҳуқуқни муҳофиза қилувчи органлари вакиллари иштирок этдилар. Бундан ташқари конференция ва мажлисда БМТ, Европа Иттифоқи ва Евроюст сингари халқаро ташкилотлар вакиллари ҳам жам бўдилар.

Прокурорлар халқаро ассоциацияси ҳеч қандай сиёсий мақсадларни кўзламайдиган нодавлат, нотижорат профессионал халқаро ташкилот бўлиб, унинг фаолияти қўнун устуворлигини ўрнатилда прокуратура ходимлари ва айбловчиларнинг савий-ҳаракатларини бирлаштиришга, жиноятчиликка қарши курашнинг энг янги усулларини ёйишга йўналтирилган. Буташкилот 1995 йилда БМТ томонидан ташкил этилган бўлиб, прокурорларнинг биринчи ва ягона халқаро ташкилотидир. У ўз тадбирларини ҳар йили турли мамлакатларда ўтказида.

(Давоми 2-бетда)

JARAYON

Истиқлоли-
мизнинг илк кун-
лариданоқ
юртимизда ёш авлод
камолоти йўлида улуг
ишларга қўл уриш
бошланди. Аслида
дунёдаги бошқа кўлаб
тараққийпарвар халқлар
каби ўзбек халқида ҳам

азалдан миллат келажаги — ёш авлодга бўлган кучли эътибор боқий қадрият саналган. Қачонки бу қадрият эътибор топмаса, миллат инқирозга юз тутган, мамлакат мустамлакага айланган.

Ватанимиз миллий мустақиллигини кўлга киритганидан сўнг қабул қилинган меъёрий ҳужжатларнинг дастлабкиларидан бири ёшлар тўғрисидаги қонун эканлиги ҳам бежиз эмас. Қолаверса, давлатимизда қонунларнинг аниқ ва бир хилда ижро этилишини назорат қилувчи прокуратура тизими томонидан мазкур соҳага алоҳида эътибор қаратилаётганини, шунингдек, вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия раиси этиб Республика Бош прокуратурининг тайинлини ҳам масаланинг нечоғли аҳамиятга эгалигидан дарак беради.

Бахриддин ВАЛИЕВ,
Тошкент шаҳар
прокурори

ЭНГ КАТТА БОЙЛИГИМИЗ

жисмоний, ҳам маънавий баркамоллиги, ҳуқуқий етуқлиги давлатнинг энг катта бойлиги ҳисобланади.

Юртимиз иқтисодий ресурслар — ер усти ва ер ости бойликлари, ҳосилдор ерлар, салоҳиятли инсонларга бой. Албатта, жаҳонда бундай мамлакатлар кўп. Лекин уларнинг ҳаммасида ҳам вояга етмаган ёшларнинг сони ҳам, уларга берилаётган эътибор ҳам биздагидек эмас. Биргина мамлакатимиз пойтахти Тошкент шаҳрида истиқомат қилаётган 2.157.000 аҳолининг 749.000 нафарини вояга етмаганлар ташкил қилиши олдимизда улкан вазифалар турганидан далolat беради. Улар ажодларимизнинг Ватан равнақи ва инсоният тараққиёти йўлидаги ишларини муносиб давом эттиришлари, юртобимиз таъбири билан айтганда, «элм деб, юртим деб ёниб ашайдиган» шахс бўлиб етишишлари учун барча имкониятларни ишга солиш биз учун ҳам фарз, ҳам қарзидир.

Тошкент шаҳар прокуратураси ҳокимликлари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари билан ҳамкорликда вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини муҳофаза қилиш, таълим-тарбия масканларида олиб борилаётган ишларда қонунийликка риоя қилиниши юзасидан доимий назорат олиб бораёпти. Бу борадаги нуқсон ва камчиликларнинг бартараф этилиши ва олди олинишига салмоқли ҳисса қўшиб келмоқда.

Мутасадди идоралар билан ҳамкорликнинг яхши йўлга қўйилганлиги самара бера бошлади. Хусусан, жамиятимиз учун оғриқли муаммо саналаётган ўсмирлар жиноятчилиги сезиларли даражада — 3,8 фоизга камайди.

Вазирлар Маҳкамасининг «Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиялар фаолиятини такомиллаштириш ҳақида»ги қарорини ижро этиш мақсадида Тошкент шаҳри ва туман ҳокимликлари ҳузурида вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиялар ташкил қилиниб, масъул котиблар тайинланди ва режа асосида иш олиб боришмоқда. Мазкур комиссия ташаббуси билан давлат ва жамоат ҳумо-ясига муҳтож вояга етмаганлар — «Меҳрибонлик уйлари» тарбияланувчиларининг «Шаҳидлар хотираси майдони», Ўзбекистон тарихи ва Темурйиллар тарихи музейи каби халқимиз учун зиёратгоҳга айланган жойларни бориб қўриши ташкиллаштирилди. Бундай тадбирлар вояга етмаганлар қалбига ватанпарварлик, миллий қадриятларимиз ва тарихимизга ҳурмат туйғуларининг кучайишига хизмат қилиши шубҳасиз.

Халқимиз аънавларидаги инсонпарварлик уфуриб туради. Шулардан бири — «Меҳрибонлик уйлари» ва махсус мактаб-интернатларни корхоналар томонидан оталиққа олиш амалиёти йўлга қўйилди.

Биз ўзбекларда қадимдан ўқув даргоҳларига, таълим муассасаларига ҳимийлик қилиш олийжаноблик саналган. Ўтган аср бошларида яшаб ижод этган, юрт озодлиги ва ободлиги учун жон фидо қилган Бехбудий, Фитрат, Чўлпон, Авлоний, Шакурйи каби буюк маърифатпарвар боболаримиз ҳам халқимизни илм даргоҳларига ҳиммат қўрашгаги ундаб келганларки, уларнинг бу даъватлари айни кунларда ҳам аҳамиятини йўқотмаган. Фикримиз давоми сифатида Мирзо Улуғбек туманидаги 105- мактаб-интернатга «Юйкеч кабели» ҚК томонидан 100 минг сўм ёрдам пули, Кибернетика институти томонидан эса мебеллар тақдим этилганини айтиб ўтиш ўринлидир. Барчамиз ҳам бу рўйхатнинг узок давом этиши тарафдоримиз, албатта.

Маълумки, прокуратура фаолиятининг асосий йўналишлари жиноятчилик ва қонун бузилишларига қарши кураш ва фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишдан иборат. Шунингдек, буғунги кун прокуратураси жамиятда ҳуқуқий маданиятни шакллантириш, айниқса ёшларнинг ҳуқуқий онгини ўстириш борисида ҳам фаолият олиб бормоқда. Пойтахт туманларида «Маънавият ва маърифат» маркази, ички ишлар бўлимлари ҳамкорлигида «Сиз қонунни биласизми?», «Ёшлар ва қонун» мавзуларида ўтказиб келинаётган семинарлар, маҳаллаларда ўтказилаётган ҳуқуқий тарбияга доир тадбирлар шулар жумласидандир.

Ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш, дунёқарашини кенгайтириш, ҳаётга мослашувини таъминлаш мақсадида шаҳардаги 444 та маҳаллада тарбиячи-педагоглар фаолият олиб бормоқда.

Ниятимиз, истиқлол фарзандлари мустақиллик учун, эзгулик учун хизмат қилувчи инсон бўлиб етишишлар.

САМАРАЛИ ТАШРИФ

(Давом. Бошлангани 1-бетда)

Масалан, ўтган йили унинг конференцияси Лондонда ўтказилган бўлса, 2004 йил сентябрда Сеул шаҳрида ўтказилиши режалаштирилмоқда. Австралиянинг Янги Жанубий Уэльс прокуратураси раҳбари Николас Коудерба ассоциация президентидир. 10-14 август кунлари бўлиб ўтган конференция давомида иштирокчилар АҚШ Миллий ҳавфсизлик департаменти котибининг ўринбосари Гордон Инглэнднинг «Халқаро терроризмга қарши кураш: глобал сай-ҳаракатлар» мавзусидаги маърузасини, Канада Адлия вазирлиги миллий ҳавфсизлик гуруҳи бош консули Жорж Долханнынг, Япония Адлия вазирлиги жиноят ишлари бюроси бошқармаси бошлиғи Нобуо Инаданнынг, Жанубий Африка республикаси Бош прокурори Биелелани Нгукунинг маърузасини, БМТнинг Наркотик моддалар, уюшган жиноятчилик ва терроризмга қарши кураш бошқармаси бошлиғи Жан Поль Лаборденнинг нутқини ҳамда бошқа кўлаб мамлакатлар адлия ва прокуратура органлари вакилларининг нутқ ва маърузаларини тингладилар. Нотиклар терроризмга қарши курашда барча мамлакатлар ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг сай-ҳаракатларини бирлаштириш зарурлигини таъкидлашди. Ноконуний йўллар билан топишган пулларни қонунийлаштириб олишга қарши кураш олиб бориш бўйича етилган муаммо эканлиги таъкидлаб ўтилди, зеро бу пуллар асосан наркотик модда ва қурол-аслаҳа билан ноконуний савдо-сотик қилиш йўли билан қўлга киритилади ҳамда террорчиларни маблағ билан таъминлаш мақсадида ишлатилади.

Бундан ташқари, ўшбу масала бўйича миллий қонунчиликларни такомиллаштириш зарурлиги ҳам тилга олиб ўтилди. Сафар давомида Ўзбекистон делегацияси аъзолари Украина Бош прокурори С.Пискун, Прокурорлар халқаро ассоциацияси раисининг ўринбосари Е.Фенг, ХХР Олий халқ прокуратураси бош прокурорининг ўринбосари В.Женчуань, Прокурорлар халқаро ассоциацияси бош котиби Х.М.Шольцлар билан учрашиб, суҳбатлашдилар.

Ўзбекистон делегацияси шунингдек «Фуқаролик эркинликлари Америка иттифоқи» нодавлат ташкилоти вакиллари билан икки томонлама учрашув ўтказишда ҳамда Мэриленд штатидаги қаттиқ режимида жазони ўтатиш муассасасини бориб қўришди.

АҚШ ва бошқа тараққий этган мамлакатлар ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари вакиллари билан тажриба алмашиши бўйича тўғридан-тўғри профессионал алоқа ўрнатилганлигини, кенг назарий ва амалий ахборот олинганлигини назарда тутиб, Ўзбекистон делегациясининг АҚШга сафари самарали бўлди дейиш мумкин.

Алишер МУХАМЕДОВ,
Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси бўлим бошлиғи

QUTLOV

Доктор Мартин ХЕККЕР,
Германиянинг Ўзбекистондаги
фавкулда ва мухтор элчиси

Германия ҳукумати номидан сизларни Германия Ўзбекистоннинг ишончли ҳамкори эканлигига ва келажақда ҳам мамлакатингизнинг тараққиёти ва барқарорлигини таъминлаш йўлида ушбу ҳамкорликни давом эттираётганига ишонтаришга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистонда олиб борилаётган ислохотларнинг давом эттири-

вертациясига эришишига, балки Ўзбекистон иқтисодиёти барқарор тараққий этишига умид қиламиз.

Кўп томонлама алоқалар доирасида, яъни БМТ, ЕХТ ва «Тинчлик учун ҳамкорлик» НАТО дастури кўламида биз сизлар билан яқин ва тўлиқ ишончга таянган ҳамкорлик олиб боришни истаймиз.

Икки томонлама муносабатларимизга тўхталсак, биз уларнинг

ЎЗБЕКИСТОНДА ЎТКАЗИЛАётган ЎТКАЗИЛАётган ЎТКАЗИЛАётган

1 СЕНТЯБРЬ кунини Ўзбекистон мустақиллигининг 12 йиллиги нишонланади. Мен Германия элчиси сифатида миллий байрамнинг — Мустақиллик кунини бутун ўзбек халқига энг эзгу тилакларимни билдираман. Ўртингизга тинчлик, хотиржамлик, бахтли ва фаровон келажақ тилайман.

лиши биз учун муҳимдир. Биз ўз тажрибамизни, мисол учун, Германиянинг бирлашувидан бўён трансформация жараёнида орттирган тажрибамизни сизлар билан урқолаштиришга тайёриймиз.

Ўзбекистон шунингдек якунига қадар нафақат ўз олдида қўйган мақсади, яъни ўзбек сўмининг кон-

юкори ва интенсив даражада мустақиллигининг тарафдоримиз. Бу ўз ўрнида мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар учун муҳим аҳамиятга эга бўлган масалаларни очик муҳокама қилишга имкон беради.

Германия элчихонаси ходимлари ва шахсан ўзим ҳам ушбу мақсадлар амалга ошиши учун барча кучларимизни сарфлаймиз.

TA'LIM

Жумладан, 1993 йилда Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти қошида «Ин-

Мустақиллик йилларида таълим тизимида олиб борилаётган ислохотлар натижасида мамлакатимиз ёшларининг пухта билим олишлари учун кўлаб олий ва ўрта махсус ўқув юрлари, коллеж ва лицейлар барпо қилин-

КАМОЛОТГА ИНТИЛГАН ЁШЛАР

тернашл Хаус Москва» ва Лондондаги инглиз тили институти ҳамкорлигида «Интернэшнл Хаус» Тошкент лицейи ташкил топди. Лицейга 8-синфни битирган ўқувчилар Москва давлат университети ҳамда Лондон университети вакиллари томонидан тест асосида ўқишга қабул қилинадилар. Лицей асосан тинч ўрганиш, ҳуқуқ ва иқтисодиётга ихтисослашган бўлиб, бу ерда Англия университетининг профессорлари махсус курсдан сабоқ беришади.

— Бу йил ўқув масканининг 10 йиллигини нишонлаш арафасида, — дейди лицей директори Ильмира Иброҳимова. — Лицейимиздан ҳар йили 15 та ўқувчи малака ошириш учун Буюкбританиянинг мактаб ва коллежлари ўқишга юборилади. 1995-2002 йилларда битирувчи ёшларнинг кўпчилиги Буюкбритания, Германия, АҚШ, Франция давлатларидаги олий ўқув юртига ўқишга кирди. Ўқув масканимизда 300 га яқин ўқувчи тахсил олади. Ёшлар бу ерда математика, иқтисод, тарих, шунингдек, япон, инглиз, араб, француз тилларини мукаммал ўрганишади. Лицейда ўқувчиларга тажрибали ўқитувчилар сабоқ берадилар. Шунинг учун ҳам унинг обрўси йилдан йилга ошиб бормоқда.

Д.ИКОРОВА,
журналист

2003 YIL — OBOD MAHALLA YILI

Юртимизда тинч-тотув, обод маҳаллалар сони тобора ортиб бормоқда. Обод маҳалла йилида янада чирой ояётган маҳаллалар сирасига Шайхонтохур туманидаги «Тинчлик» маҳалласини ҳам киритсак адашмаган бўламиз.

КЕЛАЖАК МЕВАСИ

— Маҳалламизда 3200 нафар аҳоли, 720 та оила, 520 та хонадон мавжуд. — дейди биз билан суҳбатда маҳалла раҳбари Озода опа. — Кам таъминланган, ёрдамга муҳтож кишиларнинг оғирини енгил қилиш, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш, соғлом турмуш тарзини шакллантириш, уларнинг спорт билан шугулланишларига шароит яратиб беришга ҳаракат қиламиз. Туман ҳокими ўринбосари Фарида Акбарованинг ёрдами билан Американинг «Глобал Сорсет» фирмаси вакиллари ўтказган тест синовларидан муваффақиятли ўтган 200 дан ортқ ёшларга инглиз тили бепул ўргатилмоқда.

Маънавият ва маърифат ноҳиясида эса тўқши, тикши, зардўзлик тўғарақлари, 92-мактаб спорт залида эса бокс, таэквандо бўйича тўғарақлар ишлаб турибди. Мақсадимиз фарзандларимиз камолини кўриш, яхши ният билан парваришланган никоҳларимизнинг ширин ва сархил меваларидан баҳраманд бўлишдир.

З.МУХАММЕДОВА,
журналист

31 август — Катагон қурбонларини ёд этиш кuni

Жафокаш халқимиз асрлар давомида не-не оғир синовлар, машаққатли кунларни кўрмади. Ўз озодлиги, эркинлиги, тинч ҳаёти йўлида курашиб, беҳисоб қурбонлар берган ота-боболаримиз жасорати тарихий хотирамиздан ҳеч қачон ўчмайди.

Ислом КАРИМОВ

Маълумки, юртимизда ҳар йили мустақиллик байрамига муносиб тайёргарлик кўрилади. Пойтахтимизда ҳам у ўзига хос тантаналар билан кутиб олинади. Байрам арафасида пойтахт кўркига кўркқўшувчи замонавий, мухташам бинолар, иншоотларнинг фойдаланишга топширилиши аллақачон аниёнага айланиб улгурган.

Мамлакатимиз мустақиллигининг 12 йиллик тўйини ҳам пойтахтлик бунёдкорлар муносиб тўёнлар билан кутиб олмақда. Хусусан, Тошкент шаҳар ҳокимияти капитал қурилиш бошқармаси томонидан 5 та: Чилонзор туманида 500 ўринга мўлжалланган полиграфия касб-хунар коллежи биноси ва Мойкўрғон даҳасида 1200 ўринли касб-хунар коллежи биноси қурилди. Чилонзордаги 600 ўринли ихтимой таъминот касб-хунар коллежи, Юнусободдаги 750 ўринли машина-қурилиш касб-хунар коллежи, Шайхон-

ДАВРА СУХБАТИ

22 август кuni Республика Бош прокуратураси мажлислар залида «Ўзбекистон овози» газетасининг бош муҳаррири Сафар Остонов сценарийси асосида тайёрланган «Сўнги катагон: тарих ҳукми чиқарди» номли ҳужжатли фильм намойиш этилди. Фильм намойишидан сўнг муаллиф билан прокурор-тергов ходимлари иштирокида давра суҳбати ўтказилди.

Моҳият

Эркинлик қонун йўл қўйган барча нарсаларни қила билиш ҳуқуқидир.

Ш.МОНТЕСКЬЕ

QUTLOV

ИЛДИЗЛАРИ БИР ХАЛҚМИЗ

ТАРИХИМИЗ, маданиятимиз ва тилимиз муштарак бўлган ўзбек халқи учун мустақилликнинг нақадар азиз, муқаддас эканлигини ва катта маъно касб эшитишини биз ҳам юракдан ҳис қилмоқдамиз ва бунга гувоҳ бўлиб турибмиз. Бу йил мустақиллигининг 12 йиллигини кенг нишонлаётган Ўзбекистонда Туркия Республикасининг элчиси сафатида фаолият кўрсатаётганимдан эса беҳад бахтиёрман.

Маълумки, бундан 12 йил аввал Туркия Ўзбекистон мустақиллигини тан олган ilk давлат мақомини олган эди ва буни ўзига шараф деб билгай. Ўтган мана шу давр мобайнида мамлакатларимиз ўртасида мустаҳкам ҳамкорлик пойдевори ўрнатилган бўлиб, алоқаларимиз ўзига хос равишда тараққий этаётган ва яна ҳам ривожланиб, мустаҳкамланиб бормоқда. Истиқболда ҳам икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари ўзаро тенглик, ишонч, ҳурмат ва тенг манфаатга асосланиб яна ҳам тараққий этишига ишончим комилдир.

Фурсатдан фойдаланиб ушбу кутлуг айём муносабати билан қардош ўзбек халқини ўз номидан ва турк халқи номидан самимий табриклаб, мустақиллиkning абадий бўлишини, Ўзбекистонга барча соҳада улкан тараққиёт, ўзбек халқига фаровонлик, бахт-саодат ва тинлик-хотиржамлик тилайман.

QURUVCHILARIMIS TUFASI

Истиқлол йилларида кун сайин чирой очиб, Осиёнинг энг гўзал шаҳарларидан бирига айланиб бораётган пойтахтимиз Тошкент билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. Муболағасиз айтиш мумкинки, азим Тошкентга бундан беш-ўн йил илгари келиб кетган киши бугун келса уни таниёлмай қолиши, ҳеч бўлмаганда бу бунёдкорликларга офаринлар айтиши турган гап.

тохурдаги 1334 ўринли тиббиёт коллежи бинолари қайта таъмирланди.

Тошкент шаҳар ҳокимияти ободонлаштириш бошқармаси томонидан амалга оширилган ишлар ҳам эътиборга лойиқ. Пойтахтимизнинг Маннон Уйғур ва Улугбек кўчаларини боғловчи йўл, Маннон Уйғур кўчасининг Зиё Саид кўчасидан «Самарқанд дарвоза» кўчасигача бўлган 3 чакиримча қисми таъмирланиб ободонлаштирилди. Абдулла Қодирий номидаги

ТҮЙГА ТҮЁНА

боғда планетарийнинг ишга туширилиши шаҳар кўркига кўрк қўшди. Шунингдек, «Узавтойўл» концерни томонидан салкам 8 километр масофани ичига олган, Усмон Носир ва Уйғур кўчаларини боғловчи автомобиль йўлининг қайта таъмирланиши ҳам пойтахтимизнинг замонавий шаҳарлар билан кўркамликда бемалол беллаша олишига имкон беради.

E'TIROF

Бизнинг мўъжазгина қишлоғимиз туман марказидан 70 км. узоқликда, тоғлар бағрида жойлашган. Ерларимизга лалми бугдой экилади. Сув муаммо. 3-4 йил қурғоқчилик бўлиб, одамларимиз бироз қийналди. Оллоҳ ўзи бу йил халқимизга қарашди. Ёмғир мўл бўлди, уйлар бугдойга тўлди. Бозорда ҳам 1 кило бугдойнинг нархи 40-50 сўмга тушди. Тўкинлик бўлганига не етсин. Маҳалламиз ҳақида гапирадиган бўлсак, бу йил ўзимиз ҳисобимиздан иккита ўйингоҳ қуриб ёшлар ихтиёрига топширдик.

МАҲАЛЛА — ВАТАН

Бу ишларда Э.Исмоилов номли ширкат ҳўжалиги раҳбарлари ҳам ёрдамини аямади. Ёшлар буш вақтини мазмунли ўтказишлари тўғрисида улар ўртасида жиноятчилик қамайдилар. Маҳалла ташаббуси билан ўтган йили 37-ўрта мактабнинг ўқитувчиси Анҳор Раҳмонов хотирасига бағишланган футбол турнири ўтказилди. Ҳозир мустақиллигимизнинг 12 йиллиги олдида ҳам қишлоқлараро мусобақа бошланди. Наврўз байрами арафасида ҳиндистонлик бир гуруҳ мутахассислар келиб, қишлоғимиз аёллари қўлда тикадиган кашталарга буюртма берган эди. Аёлларимиз буюртмаларни аъло даражада бажаришди. Хорижиликлар қишлоғимиз тўйларида ҳам қатнашишди. Ўзларининг матбуотида бизнинг қишлоқ ҳақида ҳам ёзишди. Улар билан алоқамиз яхши. Яқинда бир нечта маҳалладошларимиз Ҳиндистонга саёхатга

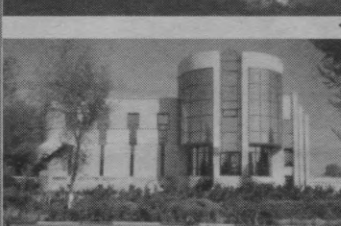
бориб келишди. Мустақиллик бўлмаганида бизнинг қишлоқ қизлари Ҳиндистонни тушларида ҳам кўрмас эди.

Маҳалламизнинг ҳам ўз муаммолари бор. Э.Исмоилов номли ширкат ҳўжалиги марказига табиий газ келганига 5-6 йил бўлди. Қишлоғимизга 4-5 км. чиқади. Туман раҳбарлари қишлоқни газлаштирамиз деб ҳар йили ваъда беришади, аммо ваъда ваъдалигича қилиб кетмоқда. Агар газ муаммоси ҳал бўлса, аёлларимиз тезак ёқидан қутуларди.

Қутлуг байрам кuni муаммоларни дoston қилиш бироз ноқулай. Фурсатдан фойдаланиб барча юртдошларимизни маҳалламиз аҳли номидан қутлайман.

Абдусамат МАМАТКАРИМОВ,
Ғаллаорол туманидаги «Қоратош» маҳалласи раиси

МУСТАҚИМИК ИНШООТЛАРИ

БАТАН МАНЗАРАМАРИ

BA DIA

Мустақиллигимизнинг ўн иккинчи йили зафар туғини кўтариб келмоқда. Бу кунда ўзига бек ўзбекнинг қадамларга поёндоз бўлган она заминга кулоқ тутаман:

— Эй она ер, дарду қувончингга шерик бўлай. Сўйла, бу қутлуг айём арафасида сенинг кўнглиндан нелар кечмоқда?... Она ер садо берди. Бир садоки, қўшиқдек мунгли, қўшиқдек азиз ва дилтортар. Мен уни қулиб тингладим, гоҳ йиглаб тингладим. Гоҳ тиз туриб, гоҳ тиз чўкиб тингладим. Сиз ҳам тингланг. Замин садо бермоқда.

ОНА ЕР САДОСИ

Бовури-а! Бир эпкилар димоғимга урилгай, қайси биринг сезадурсан, қайси биринг сезмайсан. Ёғийларинг бузук тузум тузмок учун урингай, қай биринг ёнадурсан, биринг пинак бузмайсан. Қай бирингнинг юрагинг да кечмоқда Нух туфони, қайси биринг ланжсан, лоқайд ўйлаб ором-сафони, қай бирингнинг елкангдидир ота-бобонг чопони, қайси биринг нафсим дейсан, қорим гамини ейсан... Товонингдан айланайин ким бўлсанг-да барибир, ёт товонлар кўкрагимдан тепмалар бас, болам, яна қайта ўша ўтмиш... яна қайта таланмай, яна қуфр, шайтон базми... босмасинай нас, болам.

Бовури-а! Боболаринг муқаддас деб ўларди ҳар қаричим, момоларинг кўзга суртар эди гўбор-гардимни, боғ яратса ўғлонларим ишга солиб бор кучин, районларга тўлдирарди қизлар унинг гардини.

Мағруман-да, «Оллоҳ суйган макон» дерлар номимни, бир фарзандлар ўстирдимки, бу дунёни қаратиб. Темури, Бобури, Улугбеклар ёруғ қилди шомини, Беруний, ибн Сино дунё илмин яратиб. Санайверсам буюкларни, эгилади Шимол, Фарб, баъзиларин куртаклиқда қололмидим лек асраб...

Бовури-а! Йигирманчи аср кирди қонхўр, зўр. Мўмин элим бошин қайта уларини билмайдур, ул қабоҳат, ул жароҳат қоғозларга сиймайдур. О, асрининг ибтидоси менинг учун дард бўлди, оғзи-бурним қонга тўлди ётлар тузум тузганда. Ёшу-қари, гўдаклар

рим юрагимга қўмилди, бог-роғларим вайрон бўлди, «инқилоби» кезганда. Териб-териб қийратдилар юртнинг беку тўрасин, шўрларини шўрпешона шу халқ қўлди шўронинг. Қўзи очик Чўлпонларим англаб етди ўшал он, жадид дея ном олдилар неча Беҳбудий, Усмон.

Босмачи деб тупроғидан қувди неча алпларини, қўзи очик кетди улар кўрмай қафасурпларини. Ватангадо бўлганларни қўсаб ўтди тупроғим, ўшаларнинг қўз ёшидан зилзилалар, титроғим.

Бовури-а! Йиглайман-да, сиктайман-да ўтган кунлар оҳидан, яна қулфат, яна бало ёпирилди бошимга, болаларим «душман» бўлди, бошдан учди ҳушим-а, тилватлар тўхтади-я, қуфларга ботдилар, не-не йигит бағримдамас совуқ юртда ётдилар. Хаялламай уруш деган бир очофат йўлиди. Бева қолган келинларнинг ноласидан отди тонг. Бовури-а! Авлодларга ўғит қилгин, роз айтил. Уруш зинҳор бўлмасин деб бир умр урсинлар бонг! О, шу билан тугадими бир асрнинг ситими, қизил юлдуз таққан темир тобуллар кам келдими? Файримиллат, йағирдиннинг бўлди элинг маҳкуми, бошим узра заҳар сочиб булутлар оз елдимми? На райхонга жой қолди-ю, на-да бору бўстонга. Ўшиқкача пахта экиб, заҳар селиб қўйдилар. Инсоннимас оқ пахтани олтинларга менгашиб, сарғайтириб рангу-рўйим «оқ олтин»ни сўйдилар. Алалхусус, меҳнатидан топди яна эл шўрин, «пахта иши» дея яна мотам келди ҳар уйга, жоник қирқта дегани рост ўзе-

гиннинг аёлин, бир асрда неча найранг солди уни не қўйга. Қўйгани шу бўлсин менинг Барчини Кўмушларим, бир туш қўрдим мудраб болам, ўнгдан келсин тушларим. Яссавийим, Наҳшбандим ҳикмат сўйлар эмишлар, Хўжа Жарроҳ, Бухорийлар қўздан бўйлар эмишлар.

Бовури-а, неча йилким тушим ўнгдан келдимми? Ё худо ҳам армонларим, ҳасратларим билдимми! Минг шўкурким, мен билган тил — туркий тилим туг бўлди, юрт бошидан ёт инсонлар, ниқоблилар йўқ бўлди. Қизил тузум тузиб, қизил гулларимни узганлар, жаннатмакон бағрим эзиб, оғу бериб бузганлар, алпларимдан айирганлар, қизил қашқир, қузғунлар, кетганлари рост бўлсин-а, қарғагайман куну тун. Ўтган кўни унутма деб сenga дардим сўзладим, қўларингга боқиб, болам, Чўлпон нуризладим! Унутмагил, ўзбек сўзи ўзига бек дегани. Широқларнинг жасорати, Муқанчалар сийрати, Спитамен ва ё Темури, Жалолиддин гайрати. Ўшал зоти мубораклар тутган туғни қўлга ол, истиқлол деб жон берганлар, бу эрк сиз учун ҳалол!

Оналарнинг қўз ёшидан аралган бу истиқлол, боболаринг қабри узра таралган нур, истиқлол! Мен борманки ўз қорининг, нафсинг ўйлаб яшама, ҳар қаричим сенинг ризқинг, фақат асра авайлаб. Шу ватан деб, эркинлик деб фидо айла орсунг, шу элинг деб, шу тупроқ деб қураш жон фидо айлаб. Мен биламан, бир томирим олчолқулару хоинлар, шайтонларнинг шаҳватидан тарқаб кетган ланчалар. Улар билмас меҳр нима, Ватан нима, ўғлоним, улар менинг оғриқларим, ичимдаги илоним. Улар сенинг рўпаранда бир ҳас қабил бўлмаслар, ёмонларга ўлим йўқдир, кутма, улар ўлмаслар, ҳеч бағримга олгим келмас, ул юраги ётларни, улур йўлга ҳозирлагил Бойчибор, Фиротларни. Бовури-а, ҳақ-ҳўққунг англаб етсанг шодман мен, оғоҳ бўлсанг, йўқдир гамим, бағри буг, ободман мен.

Бовури-а! Бир мўчалким кўкрагимни топтамайдиган тўғек, фарёдларнинг занжирдан бўшлагандир ўзбегим, мустақилдир, ўз-ўзига сунямоқда ўзатим. Унутмагин, инсон мудом эркинликка зор бўлар, Алломишинг авлодлари қўл бўлмоқчи ор билар!

Бовури-а, унутмагил...

Ҳафиза ЭГАМБЕРДИЕВА,
журналист

ISTIQLOL MADHI

ИФТИХОР

Инсон туғилади эркин ва озод,
Ҳаёт лаззатини топтоқлик учун.
Туғу-қун ишлайди, қўлади ижод,
Бахту-саодатга етмоқлик учун.

Мана озод бўлдики, мустақил халқмиз,
Эркимиз, бахтимиз ўз қўлимизда,
Бир-биримиздан сўрашга ҳақлимиз:
Қандай ҳисса қўшингиз хур элимизга?

Етмишини ўн йилга таққослаб кўрсан,
Ер билан осмонча келади фарқи.
Аллоҳим асрасин ёмон кўзлардан,
Абад омон бўлсин жонажон халқим.

Бу озод халқимизнинг эркин меҳнати
Туфайли эришган ғалабасидир.
Донишманд юртбошим чизган режасин
Амалга ошириш самарасидир.

Рустам МУҲАММЕДОВ,
прокуратура фахрийси

ТАРОНА

Тароналар қутлуг, эй гулгуни диёр,
Яйрашар бағрингда бугун дўсту ер.
Садоқат, шон қўчган азим ёшинда
Кўнглида шавнингга тиллаклар бисёр.

Бошингдан нур элаб қўёшинг кулсин,
Ватаним, Истиқлол муборак бўлсин!

Қай бирин мақтайсин, гулбоғингизни?
Гуллаган ҳар шаҳар, қишлоғингизни?
Тонг-саҳар иссиқ нон ҳидига тўлаган
Уйларинг, маржон сув булоғингизни?

Осмонинг қаҳқаҳа, қуйларга тўлсин,
Ватаним, Истиқлол муборак бўлсин!

Бағрингда тобландим, бор бўл, онажон,
Бош тутай амрингга, қарзим қўп, инон.
Ахир ёнмай нечун, қуйламай нечун,
Мансур, юрт васфини етганда имкон.
Чексиз садоқатим тўёна бўлсин,
Ватаним, Истиқлол муборак бўлсин!

Мансур ЗОИР

TUYG'U

Мен қишлоқда туғилиб, унинг
тоза ҳавосидан баҳраманд бўлиб
ўсган инсонман. Ҳовлимизда қўй-
қўзи, сигир-бузоқларимиз бўлар-
ди. Сигир ва қўйларни яйловда
боқиб келиш учун чўпонга бериб
юборардик. Лекин шом пайти бу
беозоргина жониворлар уйни то-
пиб келишарди. Уларда ақл
бўлмаса, қандай қудратли туйғу
таъсирида маконларини таниб,

адашмасдан топиб келаркин?..
Чумчуқларни айтинг! Хас-хашакдан қур-
ган омонатгина илгарига қанчалик парвона
ва содиқ бўлишди, қўриқлашди. Чўчки
узда уларнинг келажақ насллари улғаймоқ-
да! Ини бузилган паррандаларнинг юрак-
ларини ёзувчи чирк-чиркига гувоҳ бўлганим-
гиз бордир?..

Модомики, жониворларнинг ўз макони —
ватанига муҳаббати шунчалик юксак экан,
бугунги кун одамларидея юртга муҳаббат ва
садоқат туйғуси қай даражада? Ота-бобо-
ларимиздан мерос юртга боғлиқлигингиз
нечоғлиқ?

Бу ўринда ҳазрат Бобури-а ҳаётини
ибрат сифатида эслаб ўтиш ўринли. У зот
умрининг кўп қисми она тупроғи Андижон-
дан йироқда, юрт ишқидея кечгани барчага
аён. Ва бир газалда ҳазрат Бобури-а тилидан
шундай дейилади:

Падаримни ютиб кетган
жарда жоним қолди менинг,
Кўнглим торин чертиб ўтган
ёрда жоним қолди менинг.
Анда жоним қолди менинг,
анда жоним қолди менинг —
Фарзандини меҳмон этган
Андижоним қолди менинг!..

Ҳа, бу Ватанга муҳаббатнинг ёрқин ифо-

Келинг, аввал жониворлардан баҳс этайлик.
Негалигини сал кейин билиб оласиз. Бирор
март бўлсин чумоли, чумчуқ ёки қалдирғочлар
билан қизиққанмисиз? Ёхуд сигир-бузоқ, қўй-
қўзилар билан-чи? Уларни ҳеч қузатганмисиз?
Мен унча-мунча қузатганман. Ва ҳайратлар
ичида қолганман. Келинг, яхшиси ҳаммасини
бир бошидан гаплашайлик.
Аслида биз атрофимиздаги инсондан бошқа
ҳамма махлуқот — жониворларни ақлсиз санай-
миз, тўғри эмасми? Фақат инсонгина ақл, онг ва
шуур эгаси деймиз. Ҳайвонларни эса ҳеч
нарсасига тушунмайди деб ҳисоблаймиз.

«АНДА ЖОНИМ ҚОЛДИ МЕНИНГ...»

дасидир! Андижонлик савдогар Хиндистон-
га олиб борган қовунни хидларкан, ҳазрат
Бобури-а йиғлаган... Қовунда юрт қидини туй-
йиб, айрилиқдан ўқиниб, соғинч туғенига
дош беролмай йиғлаган... Киндик қони томан
тупроқдан айро тушгани учун йиғлаган...

Қошки эди ҳаммамиз Ватанини Бобури-а син-
гари сева олсак...

Юртнинг келажагига бепарво, фаровон-
лигига лоқайд инсонлар ўзларининг жони-
ворлардан устун эканини, нафақат устун,
балки махлуқотларнинг энг мукаммал ва
муқаррами қилиб яратилганлигини ҳис қила
билишса, мақсадимиз ҳосил бўлган бўлур
эди.

Барча инсонларга тилагимиз: ҳар жиҳат-
дан инсонликка лойиқ бўлинг! Сиз бугун
макон тутган юрт эртага болаларингизнинг,
авлодларингизнинг меросидир.

Полапон уясида улғайганидек, ўғлон ва-
танида қамол топади.

Тандаги бу жон ва яшаётганингиз макон
Парвардигорингиз сизга омонати эканини
унутманг. Омонатга садоқатли бўлинг. Не-
гаки, сиз ҳазрати Инсониси!

Гулбаҳор АБДУЛЛОХ қизи

1997 йил 27 август
#01(01)

2003 йил 27 август
34-35 (297-298)

ЭЪТИБОР — ЭЪТИРОФ ДЕМАК

Хар гал қишлоққа борганимда девор-дармиени қўшини-миз Султонли бобо келганимнинг дарагини эшитиб уйимизга чиқади. Узоқ салом-алиқдан сўнг узатилган пиеладан чойни бир ҳўплайди-да, дастурхон четига қўйиб хар доимги саволини беради:

— Қани, мухбир, газетангдан обхелдингни?
— Жавоб ўрнига бобога газета берар эканман, ўсмоқ-чилад сўрайман:
— Ўзи газеталарни ўқиясизми ёки ўзумга «варанка» қилиб қийдириб қўяясизми?

— Бе, ўзум қайда дейсан? Бу йил баҳор серёгир бўлиб, ўзум битмади. Сувнинг ҳам қўли зийан экан. Аммо лекин газитингни ўқиялман.

— Ўқувчининг фикри биз учун қизик-да. Газетадаги қандай мақолалар сизга маъқул бўлаётти?

— Биламан, бир гал айтиб, бировга маъқуллатиш қўйин иш. Аммо газитларингдан ўқиб қолдим. «36-мактабдаги норозилик» деган мақола чиққандан кейин Қўйичирик туманидаги барча ўқувчиларга берилмай келаётган иш ҳақлари тўланибди. Мана, келишим ҳам мактабда ишлайди. Тўрт ойдан буён ойлигини ололмайди. Савоб қилсанлар бутун қиллар. Бизнинг мактабни ҳам ёзиб чиқар-чи, зора ойлигини тарқатишса.

— Ўхши, мен рози. Бирок шартим бор. Газетага обуна бўласиз. Шундоғам, юрибсиз-ку пенсия пулини белга тугиб.

— И-е, бу нима деганинг, сен газит чиқарсангу мен пул тўлаб ўқийманми? Газитингга обуна бўлсам, носга пул бер деб кампиримга эланаманми?

— Султонли бобо ҳазил-хўзул билан анча гурунг бериб, сўнг бир тўп газетани қўлга қўйиб чиқиб кетади. Кўп ўтмай девор ортидан Султонли бобонинг кампирининг овози эшитилади:

— Бобоси, бунча шу газитга қизикдингиз. «Программа»-си бўлса ҳам майлидир...

Газетамизнинг юбилей — 300-сонидан газета ва газетхонлар ҳақида лаъза ёзмақчи бўлиб, шу воқеани эсладим. Газетамизни ўқийаптимиз, демок меҳнатларимиз бекоғра кетмаётган экан. Тахриратимизга хар қуни келаётган ўлаб мактублар шундан далолат беради. Хатларни мўтлоа қилиб туриб, қишлоқ аҳолиси муаммоларига, одамларнинг ҳуқуқий саводхонлиги масаласига эътибор қаратиш лозимлигига амин бўламиз. Галдаги вазифаларимиздан яна бири, жойлардаги маҳаллий ижодкорлар билан алоқаларни кучайтиришимиз лозим.

Жаҳонгир ШАРОФБОВ,
масъул котиб

Мустақилликкача Ўзбекистонда биронта ҳуқуқий нашр бўлмаган. Юртимизга келадиган юридик газета ва журналлар Москвада чоп этилган. Бу бор ҳақиқат. Истиклолга эришганимиздан сўнг юртимизда бир қанча юридик нашрлар чоп этила бошлади. Республика Бош прокуратураси муассислигидаги «Qonun himoyasida» журнали 1996 йил апрель ойидан мустақиллик фарзанди сифатида дунё юзини кўрди. 1997 йил 27 августда унинг иловаси сифатида «Huquq» чиқа бошлади. Ҳадемай газетхонлар унинг 300-сонини қўлга олади. Ҳақил савол тугилиши мумкин: «Huquq» ўз муштарийларига нима берди?

ТАРИХ ВА МАТБУОТ

Мен оддий газетхон сифатида халқнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш бўйича улкан ишлар қилди дея оламан. Минглаб фуқароларнинг оғирини енгил қилди. Ерсиз деҳқонларга ер олиб беришда, ноҳақ жавобгарликка тортилганларнинг оиласига қайтишга имкон қадар ёрдам берди.

Яқинда газетада «Чин ўзбек иши» мақоласи чоп этилди. Унда СССР даврида республикамизда маҳаллий кадрлар қандай сиқувга олигани ҳақида ҳикоя қилинган. Ёш авлод буларни билиши керак.

«Huquq»-да ана шундай мақолаларнинг кўплаб берилиши муштарийлар сонининг ошишига сабаб бўлади.

Газетанинг 3-саҳифасида берилаётган «Мактублар, шикоятлар, жавоблар» руқнидаги танқидий мақолалар ва расмий жавоблар менга ёқади. Сабаби, тахрират аралашуви билан қанчадан-қанча муштарийларнинг муаммоси ҳал қилинмоқда.

«Сабр қилиб чарчадик», «Қаллобга жазо борми?», «Ўз сўмга чой, беш ўз сўмга жой» мақолалари ўқувчиларни мушоҳада қилишга қорлайди.

Газетанинг хар бир руқни ҳақида соатлаб мулоҳаза юритиш мумкин. Фурсатдан фойдаланиб «туғилган қуни»ни нишонлаётган «Huquq» газетаси жамоасига ижодий баркамоллик тилайман.

Я.АБДУЛЛАЕВА,
Нукус давлат педагогика
институтини доценти

«HUQUQ»НИНГ ҲАМ ХИЗМАТИ БОР

Умар ХАЛИЛОВ,
Новоий вилояти
прокуратураси
хузуридаги СВОЖҚ
бошқармаси
катта инспектори

Бугунги кунда «Huquq» газетасини билмайдиганлар деврли йўқ ҳисоб.

Газетанинг номи ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимларидан тортиб талабаларгача, оддий фуқаролардан тадбиркору деҳқон-фермерларгача яхши таниш. Ҳа, чоп этила бошлаганига бугун эндигина олти йил тўлганлигига қарамай «Huquq» ана шундай муваффақиятга эришиб улгурди.

Илгари, собиқ Иттифоқ даврида ўзбек тилида чоп этиладиган ҳуқуқий нашрлар бўлмаган.

Шукурки, истиқлол шарофати ила бундай нашрлар ҳозир анчагинани ташкил этиб, ҳатто вилоятларимизда ҳам чиқиб турибди. Бундан кўринадики, фуқароларимизда ҳуқуқий нашрларга, шу орқали ўз ҳақ-ҳуқуқини билишга эътиб жоғри экан.

Бўлимимиз фаолияти бевосита матбуот билан боғлиқ. Тез-тез журналлар билан учрашиб тураимиз. Жиноятчиликка қарши курашиш, аҳолининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, амалга ошираётган ишларимиздан оммани хабардор этиб туриш мақсадида яқин ҳамкорлик қиламиз.

Таъбир жоиз бўлса, матбуотни ҳам бир тарбиячига ўхшатган бўлардим. Негаки, одоб-ахлоқли, тарбия кўрган бола ҳеч қачон жиноят қўчасига яқин йўламайди. Боланинг бундай тарбия олишида ота-онанинг, мураббийнинг хизмати бениҳоя каттадир. Юқорида айтганимдек, матбуот ҳам фуқароларни қонунларни ҳурмат қилишга, уларга итоат этиб яшашга ўргатади. Қонунларни ҳурмат қиладиган, бошқалар манфаатини ўз манфаатидан кам кўрмайдиган одам эса жиноятга қўл урмайди.

Илгарили профилактика ишлари-га, жумладан, ҳуқуқий тарбия масаласига жиноятчиликка қарши курашининг самарали воситаларидан бири сифатида қаралган. Эндиликда эса бу воситалар устувор аҳамият касб этмоқда. Ахир жиноятчини жазолаш ёки қамашдан кўра уни бу йўлдан қайтариш, жамиятдан ажратмаган ҳолда тарбиялаш маъқул эмасми?!

Хуллас, бугунги кунда жиноятчиликка қарши курашиш, ҳуқуқ-тартиботни мустақамлашда ҳуқуқий нашрларнинг ҳам салмоқли хиссаси бор. Бу ўринда «Huquq» газетасининг хизматларини алоҳида таъкидлаш жоиз. Фурсатдан фойдаланиб, тахрират жамоасини «Huquq» газетаси чоп этила бошлаган кун билан қизгин қўтлайман. Ижодларига барака, оилаларига тотувлик тилайман.

ГАЗЕТА ЁРДАМ БЕРДИ

Беш йил ўтгандан кейин

маъмуриятдан шартномадаги шартни бажаришини талаб қилдик. Бирок талабимизга ҳеч қим қўлоқ солмади. Ниҳоят ҳуқуқимизни тиклашда ёрдам сўраб «Huquq» газетасига мурожаат этдик. Газета мухбири журналист суриштируви ўтказди. «Huquq»-да «Елласига бекор қилинган шартномалар» мақоласи босилиб чиқди. Шундан сўнг биз юристларнинг маслаҳати билан судга мурожаат қилдик. Аризга мақолани ҳам илова қилиб топширдик. Фуқаролик иш-

Биз кўп йиллар Фаргона шаҳар такси саройида ҳайдовчи бўлиб ишлаганимиз. 1994 йилда Туркиядан келтирилган «Доган» маркали енгил машиналарни такси саройи маъмурияти ташаббуси билан бизга ижара шартномаси орқали ижарага беришди. Шартномада орадан беш йил ўтиб машиналарни қолдиқ қийматида сотиб олиш ҳуқуқимиз белгилан қўйилганди. Бирок сарой маъмурияти шартномага риоя қилмай, уни бир томонлама бекор қилди. Машиналарни яна такси саройи тасарруфига тўлиқ ўтказди. Яна эскича, яъни қундалик йўловчи ташилиш пани бўйича ишлашга мажбур бўлдик.

лари бўйича Фаргона вилоят суди ушбу ишни ҳолисона кўриб чиқди. 1994 йилда тузилган, такси саройи маъмурияти бир томонлама бекор қилган ижара шартномаларини қонуний қучида қолдириб, «Доган» машиналарини биз ижарачиларга қолдиқ қиймат нарҳида сотиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Ушбу қарор ижроси пайсалга солинганда ҳам газета мухбири тахрират номидан судиюрчилари ва такси саройи маъмуриятига мурожаат этиб, ишни охирига етказишга ёрдам берди. Ниҳоят, «Доган» енгил машиналарини 680 минг сўмдан баҳоланиб, бизга сотилди. Айни чоғда ушбу машиналарда йўловчи ташиб, рўзгор тебратаямиз.

Ўз бошимиздан кечирган воқеаларда матбуот туртинчи ҳокимиятлигига, ҳақ сўзининг таъсир қучига ишонч ҳосил қилдик. Қонуний манфаатларимизни рўёбга чиқаришга ёрдам берган тахриратта миннатдорчилик изҳор қилиб, фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишдаги олижаноб ишларида муваффақиятлар тилаймиз.

Илхом НИЗОМОВ,
Исроил АСКАРОВ

Суратда: «Huquq» газетаси Бош мухбирини Юришлари Д.Исмоилов ва бўлим мухбирири Х.Нишонов газетанинг навбатдаги сонини муокама этмоқда.

ХАТЛАР — ҚЎНГИЛ ОЙНАСИ

Тошкент шаҳри, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасининг «Қонунчи» журналы ва «Хуқуқ» газетасига...

Одатда тахриратимизга келётган хатлар шундай сўзлар билан бошланади. Олдиндан шунга таъкидлаш жоизки, хатларнинг аксариятини шикоят-аризалар ташкил этади. Уларнинг хар бири эътиборда. Чунки хар бир мактуб ортда инсон тақдирини, ечилимаган муаммолар бор. Шикоят-аризалар атрофида ўрганилиб, тегишли чора кўриш учун қарақли ташкилотларга юборилади.

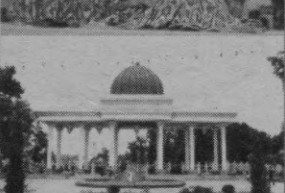
Тахриратимиз иш бошлаган 1997 йилдан бери хатлар бўлимига фуқаролардан мерос тақсими, нафақа ўндириш, иш ҳақларини вақтида ололмасли, турли имтиёзлар масаласида, таълим ва оғлиқлик саклаш тизимидаги қонунобузориқлар ҳақида 2 мингдан зиёд мактуб келди. Ўтган давр мобайлида бундай хатларнинг 92 фоизи ижобий ҳал этилган. Уларнинг асосий қисмини ҳуқуқий муоҳаза қилиш идораларидан олинган жавоб хатлари ташкил этса, баъзилар журналист суриштирувларидан кейин ҳал бўлган. Газетада мақсус бериб бориладиган «Хуқуқий масалатхона» саҳифасида чоп этилган.

Бундан ташқари айрим фуқаролар тахриратимиз хатлар бўлимига келиб, оғзаки ва ёзма равишда мурожаат қилишди. Сўқбат давсида уларга ҳақ-ҳуқуқларини қонун нуктаи назаридан тушунтиришга ҳаракат қилинмоқда. Зарурат туғилса, шикоят бўйича юридик ташкилотларга мурожаат этиш тавсия қилинади.

Муаммоси ҳал бўлган юрдошларимизнинг миннатдорчилик туйғуларини билан битилган хатларни ўқиганимизда эса дилимиз равшан тортади.

Наврўза ЛУТФУЛЛАЕВА,
«Huquq» мухбири

БАТАН МАНЗАРАМАРИ

✓ QUTLOV

ХУРМАТ ҲИССИ

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 12 йиллиги тантаналари муносабати билан ўзининг халқаро мажбуриятларига ҳурмат билан қарайдиган, ҳуқуқий давлатнинг фаолият кўрсатиши учун масъул бўлган, ўшбу муҳим давлат институти фаолиятига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшаётган Республика Бош прокуратурасининг барча ходимларига ўзимнинг энг самимий табрикларимни йўллайман ҳамда келгуси ишларида улкан муваффақиятлар тилайман.

Эдит НОВАК хоним,
Франциянинг Ўзбекистондаги фавқуллоҳда ва мухтор элчисининг биринчи ўринбосари

✓ PROKUROR SO'Z SO'RAYDI

Бугун юртимизни кезган инсоннинг қалбида ифтихор туйғуси жўш уриши табиий. Боиси, Ватанимизда байрам руҳи кезмокда. Мустақилликнинг 12 йиллигини кенг нишонлашга ҳозирлик кўрилаяпти. Кутлуг сананинг айна пишиқчилик палласига тўғри келганини айтмайсизми? Тўқинликка не етсин. Қайси маҳаллага борманг, карнай-сурнай садоси, куй-қўшиқни эшитасиз. Ҳаёлингиздан ширин хислар кечади. «Ҳаммани тўйга етказсин» дейсиз. Бу шоду хуррамликларнинг боиси юртимизда ҳукм сураётган осейишталик эканини ҳаммамиз яхши биламиз. Тинчлик бўлган юртга байрамлар ярашади. Хурсандчилик кунлари беихтиёр ҳаёлингизда мустақиллик йиллари кинодагидек жонланади.

ЎЗГУЛИК

МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН
ҚОНУНЛАРДА АКС ЭТАДИ

ёзади: «Мамлакатимизда 2003 йилнинг олти ойида оғир ва ўта оғир жиноятлар, жумладан қотиллик, оғир тан жароҳати етказиш, босқинчилик, ўғирлик, талончилик, товламачилик ва автотранспортни ҳайдаб қочиш каби жиноятлар ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 7 фоиздан 23 фоизгача камайди. Шунингдек, жазо муддатини ўтаб қайтган шахсларнинг қайта жиноятга қўл уриш ҳолатлари кескин камайишига эришилди. Бошқача айтганда биз барпо этаётган фуқаролик жамияти қонунларимизнинг инсонпарварлик моҳиятидан баҳраманд бўлиб тузалиш ва ўғил-қиз ўстириб, рисоладагидек ҳаёт кечириш йўлига астойдил киришган инсонлар ҳисобига ҳам мустақамланиб бормоқда».

Бу сўзларда жон бор. Бу ҳақда ўзим ҳам бир мисол келтириб ўтмоқчиман. Яқинда жиноят ишлари бўйича Арнасой туман судида фуқаро Бўрибой Турсуновнинг жиноят ишини кўриб чиқдик. У фуқаро Х.Қорабеков-

нинг битта сизирини ўғирлаб, бозорда сотиб юборган. Жиноят очилди. Жабранлувчи Х.Қорабеков судга муножаат қилиб, ўғирланган молни қайтариб олганини, Б.Турсунов билан ярашгани, унга нисбатан даъвоси йўқлигини билдирди.

Судда айбдор Б.Турсунов 5 нафар фарзанди борлигини айтиб, энди бундай жиноятга қўл урмаслиги ҳақида сўз бериб суддан ва жабранлувчидан узр сўради. Суд икки томоннинг ўзаро ярашув битимини тузганлигини, мол эгасига қайтарилганлигини ҳисобга олиб, айбдорни жазодан озод қилди. Ўшбу жиноят собиқ Иттифок даврида содир қилинганда моддий зарар қопланмай қоларди. Бундан ташқари, маҳкумни қамоқхонада сақлаш, озиқ-овқат билан таъминлаш учун йиллар давомида давлат ҳисобидан қанчадан-қанча маблағ сарфланарди. Маҳбустларга ва уларнинг оилаларига етказилган зарар ўрнини пул билан ўлчаб бўлмасди.

Бош прокуроримиз мақоласида бир қанча рақамларни келтиради. Республикаимизда 2002 йилда ўртача 100 минг аҳолига 191 нафар озоқликдан маҳрум этилган шахс тўғри келади. Бу кўрсаткич шу даврда Россияда 628, Беларусда 554, Қозғистонда 522, Туркманистонда 489, Украинада 406, Латвияда 359 нафарни ташкил этади.

Далиллар ўжар бўлади. Улар таҳлилга муҳтож эмас. Лекин юртимизда ҳуқуқий ислохотлар олиб борилаётганига қарамай айрим кимсалар нима учундир бундай

Юртимизда 12 йил ичида асрга татиғулик ишлар амалга оширилди. Ўзбекистонни дунё таниди. Байроғимиз жаҳоннинг нуфузли халқаро ташкилотлари биноси пештоқида ҳилпирамоқда. Ўтган йиллар мобайнида ҳуқуқий демократик давлат қуриш йўлида Олий Мажлисимиз 400 га яқин қонун қабул қилди. Эзгулик учун яратилган қонунлар самара бермоқда. Мустақиллик йиллари президент Ислам Каримов 13 марта «Амнистия тўғрисида»ги фармонга имзо чекди. Уларга асосан минглаб фуқаролар оиласи бағрига қайтди. Кеҳиримлилик, бағрикенглик уларнинг тўғри йўлга тушиб олишига имкон берди.

Биргина Конституцияимизнинг 10 йиллиги муносабати билан эълон қилинган «Амнистия тўғрисида»ги фармон 57.783 нафар маҳкумга нисбатан қўлланилди. Озоқликка чиққан маҳкумларга давлатимиз томонидан 59.230.000 сўм миқдорда моддий ёрдам кўрсатилди. Қайси бир мамлакатда бундай бағрикенглик қилинган? Яқинда «Ҳуқуқ» газетасида Бош прокуроримиз Рашид Қодировнинг «Адолат ва қонунийлик йўлида» мақоласи чоп этилди. Унда мамлакатимиз суд-ҳуқуқ тизимидаги ислохотлар, жазо тизимини либераллаштиришга доир қонунлар ижроси юзасидан амалга оширилган ишлар таҳлил қилинган. Муаллиф шундай деб

ўзгаришларни кўрмасликка олишади. Тўғри, барча соҳалар қатори суд-ҳуқуқ тизимида ҳам муаммолар бор. Улар бирма-бир бартараф қилинаёпти.

«Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги қонуннинг қабул қилинганига икки йил бўлаяпти. Икки йил унча катта давр эмас. Лекин шу қисқа вақт ичида қонун ижроси юзасидан анча ишлар қилинди. Энг асосийси, қонуннинг инсонпарварлик моҳиятини халқимиз тушуниб етди. Мақсадимиз ҳуқуқий демократик жамият қуриш экан, бу йўлда барчамиз курашмоғимиз керак.

Баҳодир ЭРГАШЕВ,
Арнасой тумани прокурори

ЯНГИЧА ТАФАККУР ЗАРУРИЯТИ

БАРЧАМИЗГА маълумки, яқин-яқингача жамиятимизда тоталитар тузум манфаатларини ҳимоя қиладиган яккаю ягона коммунистик мафкура ҳукмронлик қилар, республикамиз бўлса марказнинг мустамлакасига айланиб, халқимиз ўзини-ўзи бошқариш ҳуқуқидан, виждон ва фикр эркинликларидан маҳрум эди. Баъзилар «бўлди, бу гапларнинг сийқаси чиқиб кетди-ку, яна қайтариш шартми-кан» дейиши мумкин. Лекин мен нима учун гапни яқин ўтмишдан бошладим, биласизми? Президентимиз айтмоқчи, «янги уйни қурмай туриб, эскисини бузмаслик керак». Шундай бўлгач, нима учун ўтмишимизни унуттишимиз керак? Ахир, у кунлар биз учун сабоқ бўлиши лозим-ку!

Шукурки, у кунлар ортда қолди. Бундан буён давлатимизнинг ички ва ташқи сиёсатини ўзимиз белгилашимиздан ташқари, ўз тақдиримиз, фарзандларимиз келажагини ўзимиз ҳал этиш имкониятига эга бўлдик. Энг муҳими эса, мамлакатимизда демократия, умуминсоний таъмоилларга амал қилиниши, уларга қўра инсоннинг ўзи, унинг ҳаёти, эркинлиги,

қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланиши Ўзбекистон Конституциясида қатъий белгилаб қўйилгандир.

Истиқлолгача фуқароларимиз прокуратура идораларини иложи борича четлаб ўтишга ҳаракат қилар эди. Эндilikда бунинг аксини кўриш мумкин. Бу органнинг асосий вазифаси фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш эканлигини юртдошларимиз низоҳат тушуниб етмоқда. Бундан кўринадики, халқимизда прокуратурага нисбатан ишонч пайдо бўлди. Бунга мисол тариқасида Шайхонтоҳур туман прокуратурасига фуқаролардан келаётган ариза-шикоятларни келтириш мумкин. Ўз навбатида биз ҳам уларнинг бузилган ҳақ-ҳуқуқларини имкон қадар тиклашга ҳаракат қилмоқдамиз.

Маълумки, ҳуқуқий давлатни янада ривожлантириш учун жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш лозим. Бунинг учун эса, биринчи галда ҳуқуқ-тартибот органлари кенг жамоатчиликка суяниб иш олиб боришлари, қолаверса, аҳолини ҳуқуқий тарбиялаш ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Гоҳида ўйланиб қоламан. Агар ёш бола

бирор гуноҳ иш қиладиган бўлса, гап эшитиши муқаррар. У бундан олдинда билади. Бирок болалигига бориб яна айб иш қилиб қўяди. Бундай ҳолларда «ха энди бола-да» дейимиз-қўямиз. Лекин айнан шу болаларга ўрناк бўлиши лозим бўлган, ҳаётнинг паст-баландини яхши билидиган катталарнинг ўзи, қилмишига яраша болага ўхшаб дақиқ билан қўтулмаслигини кўра била туриб, жиноят қилса-чи? Гоҳида эса айрим фуқароларнинг билиб-билмай бу ишга қўл урганларини кўриб, ачиниб кетасан киши. Назаримда, бундай ҳолатларнинг рўй беришига асосий сабаб, авваламбор, айрим фуқароларда ҳуқуқий онгининг етишмаслиги бўлса, иккинчиси, «нафс» деган балодан қўтула олмаганидир. Бунинг олдини олиш учун ҳуқуқ-тартибот органлари биринчи навбатда кенг жамоатчиликнинг ёрдамига таяниб иш олиб борсалар ёмон бўлмасди. Шундагина кўзланган асосий мақсадга эришиш мумкин бўлади.

Комил НУРУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур туман
прокурорининг ўринбосари

TAHLIL

Ушбу мақоланинг ёзилишига Сирдарё вилояти Мирзабод туманида яшовчи 80 ёшли Юсуф ота Сирожиiddиновнинг миннатдорчилик мактуби сабаб бўлди. Туман прокурори Ислоҳ Умаровнинг хайрли ишлари ҳақида илик сатрлар бор. Очиғи, бундай миннатдорчилик мактублари унчалик ҳам кўп учрайвермайди...

«Бу хатни «Оқ олтин» ширкат хўжалигида яшовчи уч юздан ортиқ ошанинг миннатдорчилик мактуби деб биларсиз. Ҳозирги прокуроримиз ҳақида инсоф-диёнати, халққа қайишувчан деган гапларни эшитган эдим. Бунга тўла амин бўлдим. Мен илгари бир неча бор туман ҳокимига хўжалигимизда яшовчи оилаларни ичимлик суви билан таъминлашда ёрдам беришни сўраб мурожаат қилганман.

Лекин иш сансаларликдан нарига ўтмаган. Туман прокурорига мурожаат қилганимдан сўнг кўп ўтмай бу иш тўла ечимини топди. Уч юздан ортиқ хўжалик ичимлик суви билан таъминланди.

Инсонпарвар, адолатли, инсофли туман прокурорига бизнинг миннатдорчилигимизни етказсангиз.

У кишига Оллоҳ мададор бўлсин».

Бундай самимий, содда тилаклар ҳар қандай кишини тўқинлантириб юборади. Биз ҳам шундай ҳаяжонда Мирзабод тумани прокурори Ислоҳ Умаров билан учрашувга отландик.

Прокурор ҳар доимгидек кизгин иш устида, қабулхонаси фуқаролар билан гавжум бир шароитда бизни кутиб олди.

— Мустақиллик имконият демакдир. Бизга фуқаролар манфаатини, қонунийлик ва адолатни таъминлашга шунча имконият берилган экан, ишга масъулиятсизлик билан ёндашувни асло кечириб бўлмайди. Одамлар турли масалаларда мурожаат қилишади. Иложи борица ҳар бир ариза эътиборга олинади. Турли масъул шахсларни «безовта» қилишга тўғри келади. Баъзан қонундан тўғридан-тўғри бўйин тов-

лаш, ҳаттоки, тазйиқ ўтказиш ҳолатларига ҳам дуч келасан. Шундай пайтда дилингда бошлаган ишинг тўғри эканига, адолатта суянганлигинг сenga ирода ва куч-қувват ато этади.

Ҳақиқатан ҳам, Мирзабод туман прокуратураси фаолияти ҳақида ижобий фикр айтишга жуда кўп асослар бор. Айтилиқ, Ўзбекистон Бош прокурорининг «Қонун устуворлигини таъминлашда прокуратура идораларининг умумий назорат фаолиятини ташкил этиш, унинг сифати ва самарадорлигини ошириш ҳақида»-ги 4-буйруғини ижро этиш бўйича Мирзабод туманида эришил-

УЙҒОҚ АҚА ВА УЙҒОҚ КЎНГИГА БИЛАН...

ган ютуқлар бир неча бор вилоят миқёсидан олинди. Ўтган 2002 йил давомида унча оғир бўлмаган жиноятлар 32 фоизга, ўта оғир жиноятлар 18,2 фоизга, гиёхвандлик билан боғлиқ жиноятлар 50 фоизга камайишига эришилган. Номусга тегиш, босқинчилик ва талончилик эса қайд этилмаган. Етказилган 9.319.000 сўмлик зарарни айбдорлар иктибий равишда тўлашган. 2003 йилнинг 6 ойи давомида жиноят ишлари бўйича етказилган мулкый зарарни айбланувчилар дастлабки тергов даврида юз фоиз қоллаганлар.

Шу давр мобайнида туман прокуратураси томонидан умумий назорат тартибидида 41 та текшириш ўтказилиб, натижаларига кўра 31 та гайриконуний қарорларга нисбатан протест киритилган ва улар қаноатлантирилган. Қонунбузилиш ҳолатларини бартараф қилиш борасида 38 та тақдимнома киритилиб, 90 та мансабдор оғохлантирилган.

Прокурор ташаббуси билан туманда истикомат қилувчи ногирон болаларни ижтимоий муҳофаза қилиш бўйича амалга оширилган ишлар ҳам вилоят миқёсидида ижобий тажриба сифатида оммалаштирилган. Ту-

мандаги 14 та маҳаллада айни кунда 335 нафар мактаб ёшидаги ногирон мавжуд. Прокуратура аралашуви билан уларга ўрта маълумот бериш ишлари яхшиланди. Бемор болаларнинг 64 нафари ногиронлик мақомини олмаганлиги маълум бўлди. Уларнинг 38 нафарига туман тиббий экспертиза бўлимида ногиронлик мақоми берилди ва нафақа тайинланди. 11 нафари даволанишга жўнатилди. Болаларнинг ижтимоий муҳофазаси туман прокуратурасининг доимий назоратига олинди.

Туманда шу пайтгача 38 нафар вояга етмаган ўсмир профилактик ҳисобда турган

бўлиб, уларнинг 28 таси мактаб ўқувчиларидир. Профилактик тадбирлар кучайтирилганиги сабабли спиртли ичимликлар, наркотик моддаларни истеъмол қилувчи ўсмирлар мавжуд эмас. Маҳаллаларда, корхона ва ташкилотларда шу мавзуда учрашув ва йиғинлар ўтказиш оdatга айланиб қолган.

Туман прокуратураси томонидан Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 26 январдаги 33-қарори ижроси бўйича ўтказилган текширишлар натижасида бир нечта қонунбузилиш ҳолати, жумладан, «Беруний» маҳалла кўмитаси котиби У.Шоюсупов 160.000 сўм нафақа пулларини ўзлаштириб юборганиги аниқланиб, етказилган зарар ундирилган.

Умуман, туман прокуратураси томонидан адолат ва қонунийликни таъминлаш юзасидан амалга оширилаётган ишларга кўплаб мисол келтириш мумкин. Туман прокурори Ислоҳ Умаровнинг таъбири билан айтганда «энг одил баҳони халқ беради». Биз ҳам бу фикрга қўшилдик.

Абдурахмон МУСТАҒОҚУЛОВ,
«HUQUQ» мухбири

YAHSHILAR YODI

Инсон умри ўткинчи. Лекин одамлар ибратли ишлари билан ўзларига шундай ҳайкал қурадиларки, бу ундан узок йиллар хотира бўлиб қолади. Нуфусли ҳуқуқий тадбирлардан бири Оқтош шаҳрида ўтказилмаган бўлиб қолди. Шунда кўнглимда уста нотик, ажойиб ташкилотчи Қайом ака Сатторовни ҳам бу тадбирга жалб қилиш истағи туғилди. Негаки, у киши ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари орасида тез-тез бўлиб турар, қонунларимизни халққа етказишга кўп хизмати синган эди.

ҲАҚПАРВАР ИНСОН ЭДИ

Аканинг телефон рақамларини тера бошлайман:

— Алло, ассалому-алайкум, Қайом аканинг хондоними?

— Ҳа.

— Илтимос, телефонга чақириб берсангиз.

Сукунат бироз чўзилгани учун муддаомни тўлароқ тушунтиришга ҳаракат қиламан:

— Синглим, узр энди. У киши билан гаплашмасам бўлмайди. Мен...

— Кечирасиз, дадам йўқлар.

— Шундайми? Қачон кўнғироқ қилсам бўлади?

Сукунат ортидан қулоғимга титроқ сўзлар урилади:

— У киши... энди йўқлар, — «ҳик-ҳик» йиғи овози узук-юлук чақирикларга уланиб кетди.

Нахотки... Қулоқларимга асло ишонгим келмасди. Ахир соппа-соғ юрган одам... Жон деганлари шунчалик омонатмикан?

Хаёлларим чувалашиб кетди. Сокин хонамда ўтириб ҳам уларни жамлай олмадим. Ўтмиш хотираларига берилман.

Ушанда туман «Билим» жамиятига масъуллиқ қилардим. Собик Иттифоқ таомилига кўра, барча бошланғич партия ташкилотларида йиллик ҳисобот йиғилишлари ўткази-

либ, котиблар қайта сайланар эди. Туман партия кўмитасининг ташкилий бўлим мудри ўз навбатида ҳунар-техника билим юрларидан бирининг ҳисобот йиғилишига вакил бўлиб қатнашишимни маълум қиларкан, муассаса парткоми албатта вазифасига қайта сайланиши лозимлигини қайта-қайта ўқтирди. Йиғин давомида эса бошланғич ташкилот ишининг анчагина сустлиги кўриниб турарди. Қайта сайлаш жараёнида ташкилот аъзолари котибликка бошқа номзодни тавсия этишди. Тажрибасиз бўлганлигим учун бўлса керак, қулоғимга шипшитилган «масъулия» юқини эслаб, бироз иккиланиб қолибман. Охири бор гапни уларга етказишга қарор қилдим. Шунда билим юрти директори Қайом ака ўқинч билан дил сўзларини баён этди:

— Начора... Лекин қачонгача юқорининг кўрсатмалари билан номзод сайлаймиз. Ташкилот аъзоларининг фикри ҳисобга олинмаса бу йиғилишининг бизга нима кераги бор?

Ўз-ўзимдан нафратланиб кетгандим ўшанда. Жазимини бузиб, аъзолар таклиф этган номзодни котибликка сайлаб қайтарканман, мени кутаётган нохушликларни теран ҳис этдим. Аммо кўнглимнинг бир чети ёруғ ва бегубор эди.

Ишчанлиқнинг муқофоти ўзи билан. Ин-

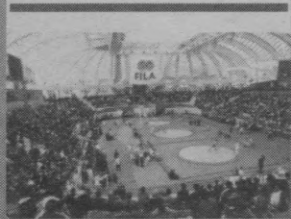
тилиш, яратиш, сабр-тоқат албатта мева-сини берар экан. Буни Нарпайнинг Мирбозор қишлоғида болалиги ўтган Қайомхон қисқа вақт мобайнида англаб олди. Ҳа, тиришқоқ йиғит ўз иқтидорини муаллимлик касби билан боғлаб янглишмаган эди. Чунки ёшлигиданоқ китоблардан ҳаловат, саволларига жавоб топишга ўрганди. Самарқанд давлат университетининг филология факультетини тугатгач, йўлланма билан олис бухоролик маърифатчилар сафидан жой олди, мактаблардан бирига етакчилик қилди. Лекин соғинч уни ҳар лаҳза жонахон тупроқ сари тортиб турди. Нарпайга қайтиб мактаблардан бирига раҳбар бўлиб юрган пайтда ундаги ташкилотчилик қобилияти анча кўзга ташланиб қолганди. Кейинги қирқ йилдан ортиқ фаолиятини мактаб-интернат, ҳунар-техника билим юрти, «8 март» тивув ишлаб чиқариш бирлашмасининг Оқтош шаҳар тармоғи директорилиги, шунингдек, Оқтош шаҳар ижроия кўмитаси раиси ва Нарпай туман ҳокими вазифаларида давом эттирди.

Эл ишончи — олий бахт. Қайом ака ана шундай бахтга сазовор бўлганлардан эди. Байрамларда, турли учрашувларда унинг кўксини «1941-1945 йилларда Германия фашизми устидан қозонилган ғалаба учун», «Меҳнатда ўрнатилган кўрсаткичлар учун», «Шўҳрат» медаллари, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи», «Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси», «Ўзбекистон ҳунар-техника таълими аълочиси» каби талай нишонлар беэаб турарди. Турли даражадаги ўнлаб «Фахрий ёрлик» ва эсдалик совғалари у кишининг меҳнати нақадар қадрланганини кўрсатиб туради.

Яратган пир бадавлатликни фақат севган бандаларига инъом этаркан. Қайом ака ана шундай орзу-ҳавасли кунлардан баҳраманд бўлиб яшади. Унинг тугатилмаган ишларини 7 нафар эсли-хушли ва ўқимшли фарзандлари, 40 дан ортиқ невар ва чеваралари, ўнлаб шогирдлари давом эттирaverишди. Бинобарин, сулола умри яна минг-минг йиллар давом этажак.

Мансур АЛОВУДИНОВ,
«HUQUQ» мухбири

АЛПОМИШЛАР ЮРТИ БУ...

✓ **O'ZBEKISTON VA JAHON**

Мамлакатимиз президенти Олий Мажлисининг тўққизинчи сессиясида инсон ҳуқуқлари, уларни таъминлаш масаласини тўртинчи устувор йўналиш этиб белгиланган эди. Куйида инсон ҳуқуқлари борасидаги халқаро нормаларни яратиб тарихи ва унинг ривожига ҳақида тўхталиб ўтмоқчимиз.

Фашизм тарафдорларининг инсониятга қарши амалга оширган жиноятлари 1945 йилда Бирлашган Миллатлар Ташкилати ташкил этилишига олиб келди. Янги ташкилотнинг зиммасига ирқи, миллати, дини ва ижтимоий келиб чиқишидан қатъи назар барча инсонларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига ҳурмат билан қарашни бутун дунё миқёсида қарор топтириш, инсон ҳуқуқларининг халқаро даражадаги ҳимоясини таъминлаш, бу борада халқаро мониторинг олиб бориш каби асосий вазифалар юклатилди. Инсон ҳуқуқлари БМТ низомининг қатор бандларида ўз аксини топган. Олдиндан шунга айтишимиз лозимки, Ўзбекистон 1992 йил 2 март куни ушбу нуфузли халқаро ташкилотга аъзо бўлар экан, унинг низомидаги инсоният тинчлиги ва тараққиётига хизмат қилувчи барча талабларни бажариш мажбуриятини зиммасига олган эди.

УЛУҒ БОЯ ТАРИХИДА

Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тизимини яратиш йўлида

Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тизimini яратиш учун бу борадаги ҳаракатлар кетма-кетлигини белгилаб олиш, яъни: а) дастурларни ишлаб чиқиш; б) инсон ҳуқуқларини аниқлаш; в) мажбурий нормаларни яратиш; г) инсон ҳуқуқларини татбиқ этишнинг сиёсий ва ҳуқуқий тизimini яратиш керак эди. БМТ уставининг 1-моддаси 3-қисмида: «БМТ ирқи, жинси, тили ва динидан қатъи назар барча инсонларнинг ҳуқуқ ва асосий эркинликларига ҳурмат руҳини қарор топтириш ва уни кенгайтириш... ҳабилаб юзасидан халқаро ҳамкорликни амалга оширади», — дейилган.

Ҳуқуқлар ҳақидаги халқаро билль

БМТ Бош ассамблеясининг 1946 йил январда бўлиб ўтган биринчи сессиясида ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро биллин тайёрлаш ҳақида қарор қабул қилинди. 1946 йил февраль ойида Инсон ҳуқуқлари бўйича комиссия ташкил этилди. Мазкур комиссияга Ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро биллин тайёрлаш мажбурияти юклатилди. Аввалига бу битта ҳужжат бўлиши режалаштирилган эди. Кейинчалик эса билль учта қисмдан иборат бўлиши зарур деб қарор қилинди, яъни: а) ўзига инсон ҳуқуқларининг умумий тамойилларини ифодаловчи декларация; б) давлатлар ва ратификация қилганлар учун мажбурий аҳамиятга эга бўлган пактлар; в) давлатларнинг ўз мажбуриятларини қандай бажараётганлигини текшириш механизми бўлган «амалга ошириш чоралари».

Биллин ахиралас қисми бўлган «Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси» 1948 йилда қабул қилинди. 1951 йилда Фуқаролик, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқларни битта халқаро ҳужжатга бириктиришдаги қийинчиликларни бартараф этиш учун иккинчи пакт тайёрлаш қарор қилинди. Мазкур иккинчи пакт, яъни «Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги» пакт ҳамда унга қўшимча протокол, шунингдек «Иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқлар тўғрисидаги» пакт тайёрлаш учун қарийб йигирма йил вақт кетди. «Инсон ҳуқуқлари бўйича умумжаҳон декларацияси» билан иккинчи пакт ва унга қўшимча протокол Ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро биллин ташкил этди. 1966 йилда Бош ассамблея мазкур икки пактни ва унга қўшимча протоколни қабул қилди ва 1976 йилдан қуча кирди. Кўпгина давлатлар БМТ асосий механизмининг нормаларини ўз конституцияларида киритишган ёки уларни ўз ҳуқуқий тизимининг ахиралас бўлиги деб билди. БМТ инсон ҳуқуқларига риоя этилишини халқаро миқёсда кузатиб, назорат қилиб туришнинг кенг миқёсли

қоидаларини ишлаб чиққан. Бу борада БМТнинг тўртта асосий усулини кўрсатиб ўтиш мумкин:

— БМТ қўмиталари ва унинг мустақил экспертлари томонидан аъзо давлатларнинг маърузаларини кўриб чиқиш. Бу усулда қўмиталар муайян давлатдаги инсон ҳуқуқларига риоя этилиши ва бу борадаги камчиликлар, ирқий дискриминацияни бартараф этиш, аёллар тенглиги, зўравонлик ва қийноққа солишнинг таъқиқланганига риоя этиш каби масалалар бўйича мазкур давлат ҳукумати вакили (кўпроқ вазир даражасидаги вакил)нинг маърузасини тинглайдилар ва муҳокама қилиб, келгусида амалга оширилиши керак бўлган ишлар юзасидан тавсия берадилар.

— Инсон ҳуқуқлари бўйича комиссиялар томонидан анча жиҳдий бўлган инсон ҳуқуқлари бўлиши масалалари, жумладан, қийинчиликларни ўзбошимчилик билан, судсиз ўлдириш, зўравонлик, қийнаш ва зўбошимчилик билан ушлаб туриш ҳабилаб бўйича маълумотларни кўриб чиқиш.

Бу жараёнларда қўпичча зудлик билан телеграмма йўллаш амалиёти қарор топган. Хар йили мингдан ортиқ ишлар бўйича тегишли ҳукуматларга телеграф ёки почта орқали комиссияда қўрилган ишлар бўйича хатлар йўлланади. Мазкур хатлар юзасидан ҳукуматларнинг жавоблари ва тақлифлари комиссиянинг оммавий маърузаларида чоп этилади.

— Инсон ҳуқуқлари бўйича комиссия ва Бош ассамблея томонидан муайян давлат ёки ҳудудларда инсон ҳуқуқларининг аҳолини ўрганиш. Масалан, Афғонистон, Бурунди, Эрон, Косово, Мьянма, Судан, Югославия, Хорватияда инсон ҳуқуқларига риоя этилиши ўрганилган.

— Инсон ҳуқуқлари органлари томонидан алоҳида шахс ва ташкилотларнинг инсон ҳуқуқлари ўта муҳим ва узлуқсиз бузилиши ҳақидаги хабарларини кўриб чиқиш. 90-йилларда 100.000 га яқин бундай муножаатлар кўриб чиқилиб, улар асосида ҳукуматларга суровлар жўнатилган. Мазкур органлар келгусида инсон ҳуқуқларининг доимий бузилишини тўхтатиш ва олдини олишга интилади. Инсон ҳуқуқларининг давомли бузилишига оид ишлар Инсон ҳуқуқлари комиссиясининг ёпиқ мажлисларида кўриб чиқилади.

Шундай қилиб, ҳаюнда тинчлик ва ҳафсизликни мустаҳкамлаш, иқтисодий-ижтимоий тараққиётни сақлаш билан бирга инсон ҳуқуқларини ҳимоялаш БМТнинг уч асосий вазифасидан биридир.

Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси

Ҳуқуқлар тўғрисидаги биллда 1948 йил 10 декабрда БМТ Бош ассамблеяси томонидан қабул қилинган Инсон ҳуқуқлари

умумжаҳон декларацияси муҳим ўрин тутади. Мазкур декларацияда барча давлатлар ва халқлар риоя этиши лозим бўлган ҳуқуқ ва эркинликлар белгилаб қўйилган. Декларация 48 та овоз билан қабул қилинган ҳамда ҳеч қим унга қарши овоз бермаган. Фақатгина салхиз давлат, яъни, Белоруссия ССР, Поляндия, Саудия Арабистони, СССР, Украина ССР, Чехославкия, Югославия ва Жанубий Африка Иттифоқи бетараф бўлган. Тавсиявий характерга эга бўлган декларация кейинчалик инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳимоя тизимини яратиш ва инсон ҳуқуқларини ҳаётга татбиқ этиш механизминини шакллантиришда муҳим омил бўлди.

Декларация 30 та моддадан иборат ва қўйидаги фундаментал ҳуқуқ ва эркинликларни мустаҳкамлаган: фуқаролик ҳуқуқлари (3-19-моддалар), сиёсий ҳуқуқлар (20-21-моддалар), шунингдек, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқлар (20-28-моддалар). Унда мустаҳкамланган асосий ҳуқуқ ва эркинликлар кейинчалик 90 дан ортиқ халқаро ҳужжатларнинг вужудга келишига олиб келди. «Иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқлар тўғрисидаги» халқаро пакт, «Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги» халқаро пакт, «Билль ҳуқуқлари тўғрисидаги» конвенция ва бошқалар шулар жумласидандир. Хар йили 10 декабр бутун дунёда инсон ҳуқуқлари куни сифатида нишонланади.

БМТ Халқаро суди

Халқаро суд 1945 йили БМТ билан бир вақтда ташкил топган. У ҳақдаги низоом — статут 1945 йил 26 июнда қабул қилинган ва 1945 йил 24 октябрда қуча кирган БМТ уставининг ахиралас қисми ҳисобланади. БМТ Халқаро суди БМТнинг олтинчи асосий органларидан бири ҳисобланади. БМТнинг барча аъзолари ipso facto, яъни ўз-ўзидан Халқаро суднинг иштирокчиси ҳисобланади. БМТга аъзо бўлмаган давлатлар ҳам алоҳида ҳолдада Хафсизлик кенгаши тавсиясига кўра Бош ассамблея томонидан статут иштирокчиси этиб белгиланиши мумкин. Ҳозирги кунда Ликтенштейн, Сан-Марино ва Швейцария шундай макомга эга.

Суднинг вазокатини белгиловчи статутини иккинчи бўлим 34-моддаси 1-қисмига кўра Халқаро суд томонидан муҳокама этиладиган ишлар бўйича фақатгина давлатлар тараф сифатида қатнашиши мумкин. Давлатлар Халқаро судга муножаат этиш ҳуқуқига эга, аммо бу мажбурий эмас. Давлатлар низоми ўзaro махсус келишувга кўра судга тақдим этиладир. 60 га яқин давлат Халқаро суднинг юрисдикциясини мажбурий деб тан олган.

Улугбек ОХУНОВ,
ТДЮИ магистранти

✓ **DILDAGI GAPLAR**

СЕРКИРРА ФАОЛИЯТ ИФОДАСИ

Мустақиллик, Наврўз байрамлари арафасида неғадир ҳаяжон ортиб, беихтиёр кўзимдан ёш қалқиб кетаверади. Эҳтимол, юртдошларим қисмати тўлқинсимон алвон чизиклардек узлуқсиз юрагимдан ўтиб туриши боисдир.

Шу кунларда ёзилган мақолаларнинг айримлари ўткир назар бўлса, айримлари соҳаларнинг бугунги даражаси ҳақида. Булар ҳабилаб ҳолатини теранроқ аниқлашга ёрдам беради. Дилимизда оидил ва фозил мамлакатни бунёд этишдек улуг ният билан меҳнат қилаёмиш.

Бунда инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, кадр-қиммати олий қадрият ҳисобланиши Конституциямизда мустаҳкамлаб қўйилган.

Прокуратура идоралари фаолиятининг неғизида ҳам айнан шу принцип ётади.

Яқинда бир мухбир дабдурстдан мендан ҳозирги прокуратуранинг истиқлолгача бўлган прокуратурадан фарқи нима деб сўради. У — қўнун ҳимоячиси, халққа мадақдор, ислохотчи дедим. Ва вилоят прокуратурасининг ҳайрли ишлари ҳақида оддий қилиб сўзлаб бердим. Кишилар зағулиққа ташна-да, мухбирнинг чехраси ёришиб кетди. Ахир қимдир ҳуқуқинга даҳл қилса, биродар, ҳақдингдан ошма, прокуратура бор, суд бор дейдиган бўлдинг.

Ҳазо маҳкуми ахлоқан тузатиш мақсадида қўлланилиши ҳаммага аён. Лекин мен шундай ҳулосага келдимки, йўлдан тоған шахсини ҳабилаб ажратиб тарбиялаб бўлмайди. Инсон боласини, айтилик, ёшдан қатъи назар, итлар орасида боқинг, тилини унутди, вовуллаб беради, қўйиб берсангиз ғажиб ташлайди. Ахир инсоннинг инсонлиги инсон билан-да. Бу — ҳақиқат. Маҳкум жинсий фаолиятини давом эттирмасин, бошқаларга ибрат бўлсин деб уни тиканили сим ортида сақлаш мумкин, холос. Қўнундан ҳудодан кўрққандай кўрқиб қирадир, эҳтимол.

Биз ўзбекларнинг бошқалардан фарқ қилаётгани ҳусусиятимиз ҳам шундаки, «фалончи милласозлик қилиб қориди», «фалончининг иши судга тушибди» деган маломатдан ор қиламиз. Халқимизнинг азалдан ахлоқи юксак. Маҳалла ҳекасининг бир тиббеҳи — оғир жазо. Отаси ёхуд бобоси судланган деган сўз фарзандлар учун уят. У инсон экан, уни тарбиялаш керак. Судланганларнинг қўпайганлиги қайси элга обрў келтирибди?

Қўнунларимизнинг эркинлаштирилиши, очиги, инсонийлаштирилишининг сабаби шунда.

Биз катта халқмиз. Қўнун ҳақон тажрибалари асосида яратилиши мумкин. Аммо ўзгалар ҳавас қилдиган ҳақотларимиз ҳам бор. Бунни унутишга ҳаққимиз йўқ. Қўнун ўзимизга хос, ўзимизники бўлиши керак.

Мустабид тузумда қўнунлар қандай яратилишини яхши билардик. Аввало қўнун асослари яратилиб, сўнг «болалатиб» юбориларди.

Қашқадарё вилоят прокуратураси тергов бўлимининг маълумотига қараганда, жорий йилнинг 7 ойида жиноят қўбатида етказилган зарарнинг салкам 1 млрд. сўми тергов даврида ундирилган. Бу умумий зарарнинг 90 фоизига ақинини ташкил қилади. Жорий йилнинг биринчи ярмида ҳўм қилинган шахслар сони 1108 нафар бўлиб, шундан 1010 нафари, яъни 69,1 фоизи озодликдан маҳрум қилиш боғлиқ бўлмаган жазо тайинланган шахслардир.

122 нафар шахсга зарарни қўпайганлиги учун озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазо тайинланган.

Иқтисодий жиноятларни содир қилган шахслар сони 139 нафар бўлиб, шундан 4 нафарига зарарни қўпайганлиги учун озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган.

Озроқ «ўтириб» келиб, сўнг умр бўйи еб ётаман деган хато қилади. Халқ бир бор кечирарди, аммо яна жиноят қилсанг, жазонг оғирлашади.

Зарар етказдингми, ўзини қолла. Қани қандай бўларкан? Шаҳар бедарвоза эмас. Халқнинг нонини туя қилувчилар жавоб бериши муқаррар. Мантқиқ борми? Бор!

Ушбуларни битишга илҳомлантирган Ўзбекистон Республикаси Бюропрорашидон Қодировнинг «Халқ сўзи» газетасининг шу йил 5 август сонида эълон қилинган «Адолат ва қўнунлилик йўлида» мақоласида инсонлар давлат сийасатининг қўнун ва ҳаётдаги инъикоси оддий ва кенг оммага тушунарли тилда раво баён этилганлиги кўнгилни равшан қилади. Мамлакатимизда хар бир фуқароннинг турмуш тарзи қўнун ва юксак ахлоқий меъёрлар асосида таркиб топаётганлигига иймон келтирасан.

Қўнундаги ярашув институти моҳияти шу тарзда очилади:

«Маълумки, миллий маънавиятимиздаги энг ажойиб ҳусусият — ҳаётнинг барча мушкулотларини кеңиримиллик ва ярашув йўли билан ҳал қилишдир. Гина, ҳусумат, адоват барча замонларда қораланган. Агар шахс биринчи марта жиноят содир этган бўлса ва ўз айбига иқдор бўлиб зарарни тўлиқ қопласа, чин дилдан пушаймон бўлиб кечирим сўраса, жабрланувчи унинг қилишини кечириб, ярашув истганини билдирса, бу нур устига нур-ку!»

Ҳа, вилоятда жорий йилнинг биринчи ярмида 228 жабрланувчи айбланувчилар билан ярашганлиги тўғрйли жиний жаовбгарликдан озод этилдилар.

Ёмонлики ёмонлик билан эмас, яхшилик билан енгишда ҳўқмат кўп. Унинг асорати қолмайди. Буларнинг барчасини халққа тушунтиришимиз керак. Виловат прокуратураси томонидан 2003 йилнинг биринчи ярмида салкам 2000 га яқин ҳуқуқий-маърифий тадбирлар ўтказилди. Кўрсаткичларнинг ошиб бориши яхши, аммо ўтказилмаган тадбирларнинг мазмунини янада бойитишимиз, сифатини оширишимиз зарур.

Бош прокурорнинг мақоласи қандайдир маънода халқ олдида мўъжаз ҳисобот, прокуратура идоралари серкўра фаолиятининг қисқа ва ёрқин ифодасидир. Бундан ўн икки йиллар илгари орзу қилингандек халқнинг прокуратурага ишончи мустаҳкамланди, у шу юрт, шу халқ манфаатларининг ҳақиқий ҳимоячисига айланди. Қўнунларимиз янгиланди, ўзбекона, муслмонлана, янада анжирқоси — халқона моҳият касб этиши учун тинимсиз илҳом қилишимиз керак. Шунда юртимизнинг ҳам моддий, ҳам маънавий юксалишига катта ҳисса қўшган бўламиз.

Довуд МАДИЕВ,
Қашқадарё вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

«ХОРАЗМ МАВЕРА ПЛАСТ»

Ўзбекистон — Туркия қўшма корхонаси

Ўзбекистон халқини
мустақилликнинг
12 йиллик таътилиси
билан табриклайди.
Юртимиз осмони
мусаффо, тинчлигимиз
барқарор бўлсин!

Уйингиз ва офисингиз
кўркига кўрк қўшадиган
замонавий, шинам ва
юқори дид билан
ишланган мебелларни
таклиф этамиз.

Манзилимиз:
Тошкент шаҳри, Лутфий кўчаси, 41.
Тел: (3712) 74-20-46, 74-29-29, 75-16-19

Республика Акциядорлик-тижорат

G'ALLABANK

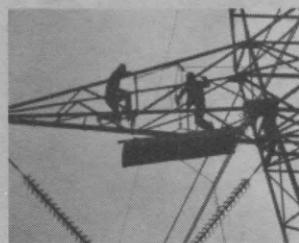
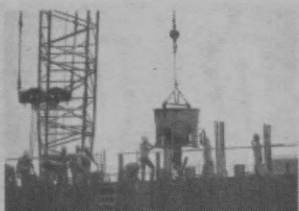

Бошқаруви ва меҳнат жамоаси
юртимиз фуқаролари ва
меҳмонларини Ўзбекистон Республикаси
мустақиллигининг 12 йиллиги байрами
билан муборакбод этади.

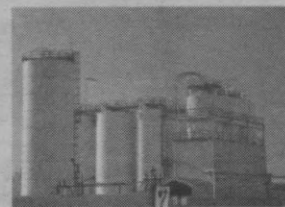
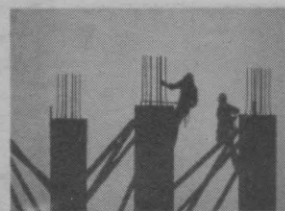
Шунингдек, Сизларга ўзаро
манфаатли бўлган янги
«КОММУНАЛ ТУЛОВ» омонат
турини таклиф этади.
Ушбу омонат турига 1 йиллик
муддатга, йиллик 45 фоиз
миқдорида даромад тўлаш
шарти билан маблағлар
қабул қилинади.

Телефонлар: 133-71-72, 136-26-57
Хизматлар лицензияланган

«Ғаллабанк» хонадонингизга барака келтирсин!

Азиз-юртдошлар!
Сизларни энг улуг, энг азиз байрам —
мустақилликнинг 12 йиллиги муносабати билан
самимий муборакбод этамиз.
Банк жамоаси мижозларга замонавий ва
манфаатли банк хизматларини такдим
этишни давом эттириб, ушбу шукухли
кунларда сизларга соғлиқ, оилавий бахт ва
юртимизнинг ижтимоий-иқтисодий
юксалишидаги ишларингизда
муваффақиятлар тилайди.
Шу фурсатдан фойдаланиб,
«Ўзсаноатқурилишбанк» Сизларга
юқори даромад берувчи «Такдим-этувчига»
номли янги жамғариладиган муддатли
омонат турини таклиф этади.
Омонатнинг сақлаш муддати 4 ой,
йиллик 50 фоиз даромад тўланади.
омонатнинг энг кам миқдори 100 минг
сўмни ташкил қилиб, қўшимча маблағ қўйиб
боришингиз ва сақланган ойига олдиндан 50%
даромадларингизни олишингиз мумкин.

*Ўз жамғармаларингизни асрат ва қўнайтириш
илконини қўлдан бой берманг!*

Қўшимча маълумотлар учун телефонлар: 120-45-17, 120-45-24, 133-34-45.

«Sarkor-Telekom»

компанияси

тел: 1320000, факс: 1321217

www.sarkor.com

Sarkor Telecom
Internet service provider

Ўзбекистон Республикаси
мустақиллигининг 12 йиллиги
билан бутун мамлакатимиз
халқини қутлайди.

Юртдошларимизга тинчлик,
хотиржамлик, оилавий тотувлик,
буюк бунёдкорлик ишларида
ривож тилайди.

Республикамизнинг энг йирик ва нуфузли банкларидан бири

Акциядорлик Тижорат «Пахта Банк»

ИСТИФЛОЛ

байрами билан табриклайди!

Сизларга соғлиқ, хуш кайфият ва оилавий қувонч тилайди!

Тўртимиз аҳолисига энг замонавий тўлов воситаси бўлган «сўм пластик карточкаси»ни тақдир этади!

Карточка эгаларига йилига 42% даромад тўланади ва ҳар ойда капиталлаштириш эвазига пулларингиз йилига 51.1% кўпаяди.

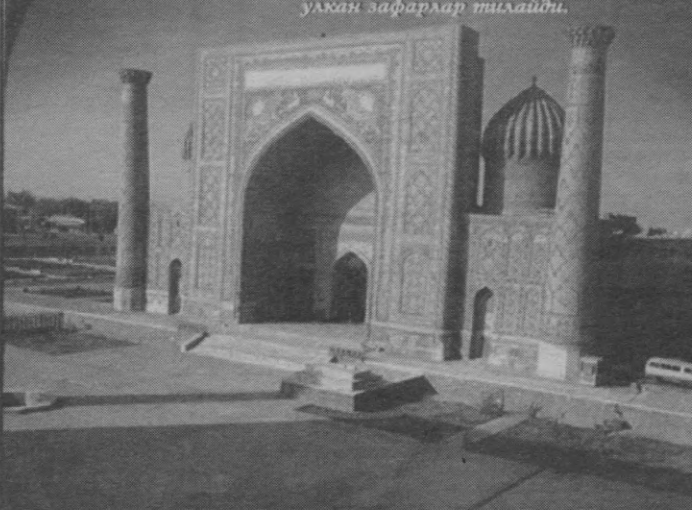
Маълумот учун телефонлар: 78-10-32, 173-25-15, 41-55-23.

«Пахта Банк» — Фаровонлигингиз калитидир!

Акционерлик Тижорат Турон банки

Акциядорларни ва барча шартдошларимизни Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 12 йиллиги билан самимий муборакбод этади.

Сизнинг мустақил Ўзбекистонимизни қўллаб-қувватлаш йўлидаги бунёдкорлик ишларингизда улкан зафарлар тилайди.

Cliff **Байрамингиз қўтлуғ бўлсин!**

«KINGHOLD»

шўъба корхонаси

Ишбилармонларни ҳамкорликка чақиради. Манзил: Буюк Ипак йўли 38 «А» уй. Тел: 68-57-67, 67-26-77. Факс: 120-65-62.

«НАМУНА СЕРВИС» шимий ишлаб-чиқариш корхонаси

Мустақиллигимизнинг 12 йиллиги билан Ўзбекистон халқини муборакбод этади

ТАОМИН ТУЗИ
Зарarli широтлар,
Кемирувчилар ва
микроблар билан
курашиш

МАНЗИЛ
Тошкент шаҳри,
Уммон Носир кўчаси
41-йў, 5-қават,
Муъжал: Бобур боғи.
Тел: 55-32-78.

Мустақиллик муборак!

ДАИ «ЗАМИН БАНК»

юқори даромад келтирувчи қўнидаги омонат турларини тақлиф қилади:

«Талаб қилиб олгунча» йилига 15%

«Замин» (муддатли) 3-12 ойгача 30%-36%

«Нуроний» (муддатли) 20 000-240 000 сўм 1-12 ойгача 30%-42% гача даромад олишингиз мумкин.

GURUNG

Нафақат бу фаний дунё, балки у дунё — жаннат ва дўзахнинг ҳам ўз метин қонунлари бор. Муқаддас китобларимизда нақл этилганидек, Одам Ато жаннатнинг илоҳий қондаларини топгани учун Ер юзига бадарга этилган... Бу ибратли ривоят замирида қонунларни поймол этишнинг жазосиз қолмаслигига ишора мавжуд...

— Инсон ва қонун мавзуси «Забур», «Таъвоф», «Инжил», «Қуръон карим» каби илоҳий китобларда зухур этилган. Нафақат кишилик жамияти, бутун борлиқ муайян қонунга асосида яшайди, ҳаракат қилади.

Аждодларимиз мерос қолдирган турфа қонун-қоидалар муҳофазасида янги даврга қадам қўйдик. Соҳа мутахассиси сифатида сўнги пайтларда ҳуқуқшунослигимиздаги ўзгаришларга қандай қарайсиз?

— Ҳуқуқшунослик жуда кўнча илм. Бу борада аждодларимиз катта ютуқларга эришганлар. Бурхониддин Марғиёниевнинг шу соҳадаги илмий ишларининг ўзи оламшумул аҳамиятга эга. Ул зотнинг «Бидоят алмуфталиқ таълим» (Фикҳни ўрганишни бошловчилар учун дастлабки таълим) асари назарий жиҳатдан бағоят кучли бўлган. Аллома ана шу китобга ўзи «Кифоят ал мухталий» (Фикҳни ўрганишни якунловчи учун тугал таълим) номли 8 жилдлик кенг шарҳ ёзган. Бобомиз ўз замонасидаёқ кадрланиб, фақиҳул илми фикҳ — фикҳ илмининг билимдони деган олий мартабага сазовор бўлган.

Шу ўринда сохибқирон Амир Темурнинг «Қаерда қонун ҳукмрон бўлса, ўша ерда эркинлик бўлади» деган сўзларини эсланг. Кўриниб турибдики, аждодларимиз инсон ҳаётини тартибга солиб, муҳофазат этиш қонунларининг аҳамиятига катта эътибор қаратганлар.

Асримиз охирига келиб Ватанимиз мустақилликка эришганлиги барчамиз учун буюк воқеа бўлди. Илгари шўролар ҳукумати қонунларига амал қилишга маҳкум эдик.

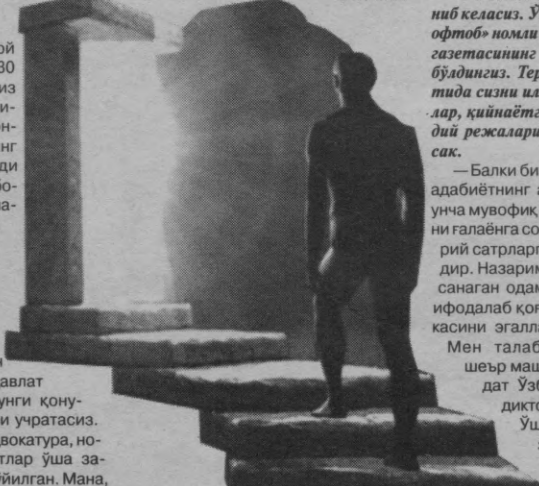
Бугун эса давлатимизнинг ўз қонунлари бор. Уларни ўзимиз ишлаб чиқиб, муҳофазат қилиб, ўзимиз қабул қилдик. Биз улуг боболаримиз бор деб гурурланамиз-у, улар қолдирган бебаҳо меросга бефарқмиз. Фарзандларимиз тарихимизни яхши ўрганмай улғаймоқдалар. Бугун телевидение, радио, интернет тармоқларидан олинган ахборот салмоғи шу қадар каттаки, уларнинг фойдаланишини олиб, зарарлиқдан ҳимояланиш зарур. Қандайдир экстремистларнинг варақаларини тарқатган кимсаларнинг қилмиши жазога лойиқ, лекин ҳеч қандай яширин варақаларсиз, уйимиздаги ойнаи жаҳон орқали болаларимизга ваҳшийлик, фахшу элони оқиндан-очик тарғиб қилаётган маънавий террор асоратлари ҳақида ҳам бош қотирайлик-да! Бу нафақат ҳуқуқ-тартибот соҳасининг, балки бутун жамиятнинг муаммоси. Албатта, ҳаётимиздаги ҳар бир ҳолат бўйича қонун қабул қилиш қийин. Лекин ички бозорни ҳимоялаш ҳақида фармон қабул қилдик-у, маънавий ятимизни чет элнинг зарарли мафкурасидан ҳимоялаш тўғрисида нега қонун қабул қилмайдимиз?

Ҳуқуқий давлатчилигимизга асос солинди. Секинлик билан бўлса-да, демократик тамойиллар ҳаётимизга кириб келаяпти. Тарихимизни ўқиб ғалати аҳволга тушаман. Не-не подшолар, саркардалар, қудратли беклар ўтган. Қани уларнинг қасрлари, қани мулку-давлатининг қонуний ворислари?

Шундай улуг ва бой тарихимиз, қарийб 30 миллионлик халқимиз бор. Шуларнинг ичидан қўлида фалон хоннинг, фалон амирнинг зурриёди — авлоди деган ҳужжати бор, бобомерос қасрда яшаётган меросхўрни топиб бера оласизми? Йўқ. Лекин Европада борсангиз, Людовик, Хуан Карлослар қасрида бугун ҳам уларнинг авлодларини, ўтган барча қироллар, давлат сохибларининг бугунги қонун меросхўрларини учратасиз. Чунки уларда суд, адвокатура, нотариус каби хизматлар ўша замонлардаёқ йўлга қўйилган. Мана,

учун хавфлидир деган экан бир донишманд. Мен ундан завқланиб, бир пайтлар тўртлик машқ қилгандим:

Афв этиш санъатини ўрганган одам
Жазо усулларини билар мукаммал.
Эмонлик

Тўғри йўлдан АДАШМАЙЛИК

САМАРҚАНД ШАҲАР ПРОКУРАТУРАСИНИНГ МАСЪУЛ ХОДИМИ, ШОИР
ВА ЁЗУВЧИ ИСМАТУЛЛО ЙЎЛДОШЕВ БИЛАН СУҲБАТ

мус-тақилликка ўн бир йилдан ошибдики, фалончидан пулимни ололмаяман, дея қўлида қонуний ҳужжати йўқ жабрдийдаларни ҳар кун учратамиз. Буларнинг ҳаммаси мавжуд қонун-қоидаларга амал қилмасдан олди-берди қилиш оқибатлари. Менимча, бугун эришган ютуғимиз ўз ҳақ-ҳуқуқимизни жиндай бўлсада таниганимиз, ҳуқуқий демократик давлатлар билан мўтадил ҳамкорликка киришганимиздир.

— Терговчининг ҳатоси билан ноҳақ жавобгар бўлган одамлар ҳақида ўйлаб кўрганмизиз?

— Малакасиз жарроҳ беморни уч-тўрт марта операция қилса, бундан тиг захрини татиётган шўрлик жабр кўради. Тергов ҳам операциядай масъулиятли жараён. Тажрибасиз терговчи терговни хом қилса, иш яна қайтарилаверади, ортқча сарсончилик... Бизда ЖПКнинг 23-моддасида «Айбисизлик презумпцияси» ҳолати мавжуд бўлиб, гумон қилмувчи, айбланувчи ёки судланувчи унинг айбдорлиги қонунда назарда тутилган тартибда исботлангунга ва суд ҳукми билан аниқлангунга қадар айбсиз ҳисобланади. Суриштирувчи, терговчи ёки прокурор томонидан айбсизлиги аён бўлган шахсни ижтимоий хавфли қилмиши содир этганлиқда айблов жавобгарликка тортиш ёки судлар томонидан адолатсиз ҳукм, ҳал қилув қарори, ажрим ёки қарор чиқариш Жиноят кодексининг одил судловга қарши жиноятлар туркуми бўйича жиноят деб топилиб, озоликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

Жазолашдан аввал, гуноҳдан ўтишининг илоҳи йўқмикан дея мулоҳаза қилмайдиган қози жамият

шундай бир илмки,

Яшасанг, ўшанга
буюксан —
қилмасдан амал.

— Динга муносабатингиз?

— Ўзини англаган сари инсон ҳудода яқинлашади. Улуг бобомиз Алишер Навоийни ҳам буюклик қаҳшанига кўтарган нарсани унинг қалбдан Оллоҳга яқинлиги деб ўйлайман. Лекин ўзининг ҳудожўйлигини кўз-кўз қилувчиларнинг муслмонлиги ҳам тилдадир.

Тилида Оллоҳ, қўлида тасбеҳ-у, айрим ҳожиларимиз фойда бўлса арок, нос, сигарет сотишдан ҳам тоймайди. Ана шундай мунофиқлар, сохта ҳожила ҳақида ҳам кўрқмасдан матбуотда чиқишлар қилиш керак. Навоий бобомиз сохта шайларни беқор ҳажв қилмаганлар-ку.

Мачит қурмоқликка
кимнинг ҳаққи бор,
Дехқонми, боғбонми,
моҳир чилангар?

Бир пайтлар танидим,
бир гар ўғрини —
Халққа ваъз айтмоқда,
кўзи аланглар.

Мазкур тўртлик ҳам ана шундай мулоҳазалар асосида ёзилган. Ҳуқуқий демократик давлатчилик йўлидан борар эканмиз, диндорларимиз ҳам амалдаги қонунларни яхши билиши шарт. «Қуръон қарим»ни билиб-билмай талқин қилавериш хунук оқибатларга олиб келишига кўп мисол келтириш мумкин. Юқорида айтганимиздек, «Қуръон»га ҳамда пайғамбаримиз ҳадисларига таяниб шарқ олимлари ҳуқуқшунослик борасида оламшумул аҳамиятга молик асарлар

ёзишган. Бу улкан маънавий меросдан баҳраманд бўлмаслик гуноҳ.

Ҳадислардан бирида бошқалар олдида қилиш айб бўлган ишни ёлғиз қолганида ҳам қилма дейилган. Илоҳим, ҳеч биримизни Оллоҳ таоло ҳақ йўлидан тойдирмасин.

— Бадиий ижод билан шугулланиб келасиз. Ўтган йили «Бир ҳовуч офтоб» номли эссега учун «Нувқ» газетасининг мукофотига сазовор бўдингиз. Терговчи ва шоир сифатида сизни ишқомлантирган омилар, қийнаётган муаммолар, ижодий режаларингиз ҳақида гаплашсак.

— Балки бизнинг машқ-ларимиз адабиётнинг айрим андозаларига унча мувофиқ келмас. Лекин юракни галаёнга солган туйғуларни шеър сатрларга айлантириш ижоддир. Назаримда, ўзини ўқимишли санаган одам фикрларини равон ифодаб қўюшга тушириш малакасини эгаллаган бўлиши лозим. Мен талабалик чоғларимдан шеър машқ қиламан. Бир муддат Ўзбекистон радиосида диктор бўлиб ишлаганман. Ўша пайтлар «Телевизион миниатюралар театри» кўрсатуви

дик. «Оталар сўзи» кўрсатуви учун сценарийлар ёзиб тураман. Яқинда яна бир жиноят иши асосида «Қотил аёл» номли бир қисмли фильмнинг сценарийсини ёзиб, «Ўзбектедифильм»га топширдим. Ундан ташқари «Бир ҳовуч офтоб» номли китобим нашрдан чиқди. Фалон пайтда фалон асар ёзаман дея ваъда беролмайман. Бир ҳаваскор қаламкаш сифатида кўнглимга не келса ёзаман дейишим мумкин.

— Ошна-оғайнигарчилик, таниш-билишчилик, ҳар хил иттимосларга муносабатингиз?

— Шўролар даврида қариндош-уруғчилик, ошна-оғайнигарчиликка қарши кураш бўларди.

Бутун кишилик жамияти қариндошлик, дўсту биродарчилик, борди-келдилардан иборат-ку аслида. Жиноят оламига мойил доираларда танишларингиз кўпайса, қонунчиликка зид илтимослар кўпайиши табиий. Масуул лавозимларга етти пуштини суриштириб ишга олишларининг сабаби ҳам шунда. Менга ҳам илтимослар бўлиб туради. Бундай танишларимга яхши адвокат олишни маслаҳат бераман ва қаҳрамон шоиримиз Абдулла Ориповнинг «Адолат» шеърини айтгим келади.

Нўқсизга дедилар:
«Давоийингдан кеч,
Мана ол, сийму зар
сенга қафолат».
Йўқсиз улар гапни
тингламади ҳеч,
Адолат деди у,
фақат адолат!

Бадавлат кимсага
берошлар савол,
Дедилар: «Нима бор
кучлироқ пулдан?»
У жавоб қайтарди:
«Қўрқаман алҳол,
Адолат ахтарган
ўша йўқсиздан».

— Газетхонларга тилакларингиз...

— Дунёда ҳар хил қарашлар, йўллар кўп. Менимча, энг тўғри йўл бир донишманд айтганидек: «Худода хуш келмайдиган ишлардан сакланишдир», Ишқилиб, тўғри йўлдан адашмайлик, ёлғоннинг умри қисқа бўлсин.

Суҳбатдош: С.НАБИЕВ,
«Адолат сари» газетасининг
муҳаррири

Ўтганларнинг охираги олоб бўлсин!

Хоразм вилоят прокуратураси ҳамда вилоят прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютга оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси жамоалари Республика Бош прокуратураси бош ҳисобчисининг ўринбосари Н.Бобононовга падири бузруквори

Маримбой БОБОЖОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан таъзия изор этади.

Газетамизнинг навбатдаги сони 2003 йил 10 сентябрь куни чиқади.

«HUUQUQ» yuridik gazeta Ta'sischiilar: O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi, Toshkent shahar va Toshkent viloyati prokuraturalari, «Donon himoyasi» jurnali Gazetaning to'xtatdan o'tish tartibi: N 00150. Nashr ko'rsatkichi — 231, 232	Bosh muharrir: ABDUXOLIQ ABDURAZZOQOV Tahrir hay'ati: Bahridin VALIYEV, Dilshod ISLOMOV (Bosh muharrir o'rinbosari), Jahongir SHAROFBOYEV (mas'ul kotib), Lola SHOMURODOVA, Hasan INOYATOV, Muxtor SHODMONOV	Tahririyatga kelgan ko'lyozma va suratlar egalari qaytarilmaydi. Myaliflarning fikrlari tahririyat fikridan farqlanishi mumkin. Nashrimizdan ko'chirib bosilganda «HUUQUQ»dan olinganligi ko'rsatilishi shart. Tijorat ahamiyatiga molik materiallar ** belgisi ostida chop etiladi. Manzil: Toshkent shahri, akademik Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66. Tel.: 133-82-34, 133-64-72. Fax: 133-26-82. E-mail: Info@huuquq.uz. Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUUQUQ» original maketi.	Gazeta «Sharq» NMK bosmaxonasida ofset usulida chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahar, Buyuk Turon ko'chasi, 41. Gazeta haftaniga chershanba kunlari chiqadi. Sotuvda erkin narxda Navbatchi muharrir: J. SHAROFBOYEV	Buyurtma Г - 606 17383 nusxada chop etildi Navbatchi: F. MAMASHARIPOV Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 20.30
--	---	---	---	--